

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

Declarationes Sacrarum Congregationum, Rotæque Decisiones, in quibus
casibus plures in materia Immunitatis deciduntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

quando erat Lutheranus, sed quia postea feliciter ad Romanæ Ecclesiæ gremium rediit, & piè Ingolstadtij obiit, puto, si iterum illam quæstionem pertractasset, quod mutasset sententiam: & idè, quando Catholicus denuò recussit Ingolstadtij 1637. suam Synopsim politica doctrinæ lib. 2. cap. 3. num. 8. existimavit, Fœdera cum hæreticis plerumque perniciofa esse. Ad auctoritatem Petri Vaadingi respondeo, id quod ipse asserit de Iudæis, in *disput. 3. dub. 13.* me non concedere; sicuti non admittit Episcopus Antuerpiensis, Ioannes Malderus de *Iust. tract. 5. cap. 3. dub. 24. §. 7.* ubi docet, Iudæos ad vsuras exercendas inter Christianos admitti non posse per Principem secularem sine auctoritate Papæ. Quod etiam docet Ioan. Wigors de *Iust. tract. 5. cap. 6. dub. 23. num. 111.* Syluester *verb. usura 9. q. 22.* & alij. Unde contra Nauarrum *conf. 33. de usura*, eius Additionator testatur; inter omnes ferè Doctores constare, nullum Principem extra Pontificem maximum posse Hæbreis publicè scenerandi potestatem, etiamsi Populi utilitas, aut necessitas id postulet, facere: & citat Petrum Ruyz in *decisionibus Lithuanicis decis. 5. n. 308. & seqq.* Quibus etiam adherent Ancharan, *conf. 263.*

Sup. hoc supra in ref. ad medium, vers. ubi asserit, & superius in tr. 2. Ref. 311.

Decius *consl. 170.* Masquardus de *Sufannis tract. de Iuda. part. 1. cap. 11. num. 11.* & alij penes ipsos. Adde quod dictus Pater Wadingus, de eo quod asseruit in *disputat. 3. dub. 4. §. 2.* de hæreticis in ordine ad casum nostrum, protestatur, se illam difficultatem nolle docere, sed tantum disputare: Ergo nihil contra nostram sententiam operatur. Ad Auctoritatem P. Gudelini respondeo, illum non officere, nam argumentum negatiuum nihil probat. Rectè itaque dixit in nostro casu, debere Principes adire Iuriscosultos & Theologos; sed ex hoc non sequitur, ipsi auditis, non esse recurrendum ad Summum Pontificem, causas, & rationes ab ipsis excogitatas ei proponendo, ut postea de illis iudicet; & suum proferat beneplacitum: Itaque Auctoritas Gudelini intelligenda est, seruatim seruandis; sicut etiam intelligendus est Malderus in *2. 2. quest. 10. artic. 11.* Becanus de *fide hæreticis seruanda cap. 10. num. 13.* & alij. Dicendum est itaque, necessarium esse Principibus Sæcularibus, quando agitur de paciscendo cum hæreticis, libertatem eis conscientiæ & Religionis concedendo, Apostolicam sedem adire, & suam expectare determinationem.

DECLARATIONES SACRARVM CONGREGATIONVM, Rotæque Romanæ Decisiones.

IN QVIBVS PLVRES CASVS IN MATERIA
Immunitatis deciduntur.

A V C T O R L E C T O R I.

CVM supra in tract. de Immunitate Ecclesiastica, aliqua Sacrarum Congregationum Declarationes, necnon Romanae Rotæ Decisiones, aduocata fuerint; visum est mihi in tui commodum illas, aliàsque plures circa eandem materiam, hic simul collectas, ac per extensum apponere. Ab his puris fontibus, Amice Lector, petenda est tibi aqua, non ex turbidis aliquorum recentiorum lacunis. Vale, meque in tui gratiam laborantem ama.

1. **F**AMILIARES Episcopi etiam laici, fori priuilegio gaudent. Sacra Congregat. Episcop. in vna Regiensi die 14. Febr. 1581, & in vna Turritana die 18. May 1603.

In *fine. num. 1.* hæc addantur. Idem dicendum est de familiaribus Episcoporum, Titularium, & ita declarauit Sacra Congregatio 17. Ianuar. 1628. in vna Regiensi, his verbis Sacra Congregat. Cardinalium controuersis iurisdictionibus Præpositorum censuit familiares etiam Episcopi titularis gaudere debere priuilegio fori; ita tamen vt conueniri

debeant, & sint puniendi ab Ordinario loci, ubi degunt, non ab ipso Episcopo, seu Archiepiscopo titulari.

Othanius Cardinalis Bandinus

2. Immunitate Ecclesiastica gaudent, qui armis prohibitis in Ecclesia se recipiunt. Sacra Congregatio Episc. in vna Salern. die 30. Sept. 1616.
In *fine. num. 2.* hæc addantur. Et laicos non posse in Ecclesia spoliare reum armis prohibitis, determinauit

Sacra

Declarationes Sacrarum Congregat. 487

sacra Congregatio immunitatis, vt apparet per subsequenter epistolam. [Illustre e molto Reuerendo Monsignore come fratello. Nò e permesso alla Corte laicale leuare le armi à i confugiti in Luoghi immuni conforme l'opinione vera, e seguitata de Tribunali di questa santa Sede, che è quanto occorre in risposta dalla sua, & in questa conformità si potrà gouernare, mentre à V.S. ni offero. Roma 24. di Luglio. 1634. Come fratello. Il Cardinali Gessi Francesco Paolucci Secretario. Extra, All'Illustre e molto Reuerendo Monsignore come fratello il Vescouo di Regio.]

3. Immunitate Ecclesiastica gaudent pro debito ciuili ad Ecclesias confugientes: sacra Congregatio Episc. in vna Cortonenſi die 21. Iulij 1617. & in vna Beneuentana die 10. Maij 1619.

4. Immunitate Ecclesiastica non gaudent Capelle priuatorum Palatiorum Sacra Congregatio Episc. in vna Marſiceniſi die 17. Nouembr. 1617. & sacra Congregatio immunitatis in vna Perulina die 9. Decembriſi 1631. Sed hac declaratio non comprehendit Capellam S. Annæ firæ in Palatio domini mei amantissimi Marchionis Heracensis in terra Castelloni, nam pro Ecclesia communi reputatur, & ibi confugientes semper immunitate Ecclesie gauſi sunt.

5. Immunitate ab omnibus exactionibus, & tribus secularibus gaudet Clerici parimonium, ad cuius titulum quis fuit ordinatus. Sacra Congregatio Episc. in vna Catanenſi die 3. Aug. 1592.

6. Immunitate Ecclesie non gaudet mater occidens filium infantem. Sacra Congregatio Concilij sub die 3. Decembr. 1632.

7. Immunitate Ecclesiastica non gaudet qui committit homicidium veneno. Sacra Congreg. Concilij die 3. Decembr. 1632.

8. Immunitate non gaudet mulier, quæ malis medicamentis procurat abortum. Sacra Congregatio Concilij die 3. Decembr. 1632.

9. Immunitate Ecclesiastica gaudent furantes in Ecclesia. Sacra Congreg. immunitatis in vna Squillacenſi die 18. Martij 1631.

10. Immunitate gaudet arriſa, siue Campanaria Ecclesie, ab ea tamen distans, sed intra 30. passus, quæ solimmodo inferuit pro seruitio Ecclesie. Sacra Congregatio immunitatis, die 7. Decemb. 1632.

11. Debitores fraudulentæ ad Ecclesiam cum bonis confugientes non debent ibi multo tempore tollerari, sed ab Ecclesia sunt eiciendi. Ita sacra Congregatio Episc. in vna Barenſi die 12. Martij 1600.

12. Decoctores res & bona in creditorum præiudicium ad Ecclesias transportare non debent, sed iudici seculari consignanda sunt, vt illas, & illa, cui de iure adiudicet. Ita sacra Congreg. Episc. die 1. Decembr. 1617.

13. Milites hospitari facere non potest Magistratus secularis in domibus Ecclesiasticarum personarum, quamquam laicis locatis, cum per indirectum in damnum bonorum Ecclesiasticorum redonder. Sacra Congregatio Episc. in vna Nouarienſi die 9. Iulij 1617.

14. Delinquentes qui ab Ecclesiis aliisque locis immunitatis extrahuntur, dum articulus, an immunitate Ecclesiastica gaudere debeant, discutitur, per Ecclesiasticos ministros sub custodia, iuxta Bullam Gregorij XIV. retineri debent. Sacra Congregatio Episc. in vna Neapol. die 30. Septembr. 1616.

15. Immunitate Ecclesiastica gaudere debent Clerici, qui post delicta patrata ad Ecclesias confugiunt extra casus in Bulla Greg. XIV. comprehensos, cum in hoc casu opinio Abbatis sit reprobatâ Sacra Congregatio Episc. in vna Tropienſi die 24. Ianuarij 1617. Neque possunt inde extrahi, præterquam in casibus

degradatione dignis si fiat, secus restituantur. Sacra Congregatio Episc. die 17. Augusti 1618.

16. Coloni, aut affictuarij, vel partiarj bonorum Ecclesiasticorum exemptione collectarum, tam ordinariarum, quam extraordinariarum proportionem colonica gaudent. Sacra Congregatio Episc. in vna Oppidenſi die 18. Septembr. 1618.

17. Coloni partiarj Episcoporum durante Colonia gaudent fori priuilegio. Sacra Congregatio immunitatis die 6. Decembriſi. 1627.

18. Immunitate à gabelis, & alijs oneribus laicalibus priuare non potest Episcopus inseruiens Ecclesie, sed iidem Clerici, nisi, vt supra, inseruiant, ac habitum & tonsuram Clericalem deferant, aut beneficiū Ecclesiasticum obtineant, priuilegio fori non gaudent. Sacra Congregatio Episc. die 24. Ianuarij 1631.

19. Causa damnorum datorum per Clericos, & Ecclesiasticos, seu per eorum animalia, necnon per familiares, ministros, & colonos Episcoporum, & mensæ Episcopalis etiam laicos, seu eorum animalia in bonis quibuscumque tam Ecclesiarum, & personarum Ecclesiasticarum, quam etiam laicorum, spectat ad Curiam Episcopalem priuatiuè. Si verò laicorumve ministri animalia damnificent, & bona Ecclesiarum, ac personarum Ecclesiasticarum, Curia Episcopalis procedere potest tamquam in causis mixti fori. At quando coloni, & ministri Ecclesiarum Clericorum, & Ecclesiasticorum cum animalibus proprijs, bona laicorum damnificant, cognitio tam quoad bona, quam quoad personas laicorum, & eorum animalia spectat ad iudicem laicum priuatiuè. Sed si cum animalibus Ecclesiasticorum, vel Ecclesiarum, quoad personas spectat ad laicum, quo verò ad animalia spectat ad Curiam Ecclesiasticam. Ita sacra Congregatio immunitatis in vna Terracinenſi, teste Aldano in compend. Cau. resol. tit. 8. n. 21. & Barbosa in collect. Doct. sup. Conc. Trid. sess. 25. cap. 20. n. 13.

20. Fori priuilegio gaudet Subdiaconus, qui Apolliticæ Sedis dispensatione cum vidua matrimonio contraxit, & pensiones Ecclesiasticas obtinet. Sacra Congr. Concil. die 24. Martij, & 17. Sept. 1618.

21. Clericus in minoribus constitutus Ecclesie deseruiens, non tamen ex mandato Episcopi habitum & tonsuram deferens, gaudet priuilegio fori. Sacra Congregatio Concilij in vna Valentina die 29. Iulij 1818. & iterum in vna illius 28. Martij eiusdem anni.

22. Promotus ad Ordines cum collatione vnus beneficij redditus duorum scutorum annuorum gaudet priuilegio fori. Sacra Congregatio Concilij in vna Ianuenſi die 18. Martij 1628.

23. Habitum dimitrens Clericalem potest illum iterum reassumere, vt gaudeat priuilegio fori, non obstante irregularitate superueniente, & Episcopi prohibitione. Sacra Congregatio Concilij in vna Mazarienſi die 17. Iulij 1630. & Sacra Congregatio immunitatis in vna Bollanenſi die 18. Martij 1631. declarauit fori priuilegio gaudere Clericum, qui ante carcerationem reassumpsit habitum.

24. Clerici in minoribus Ordinibus constituti si reculerint frequentare scholas, & Ecclesiam, sed esset probabilis spes profectus, non possunt priuilegio fori priuari. Sacra Congregatio Concilij in vna Maioranenſi die 12. Augusti 1631.

25. Qui solum in accendis lampadibus, & aperiendis portis Ecclesie deseruiunt, non gaudent priuilegio Cler. Sacra Congr. Episc. die 28. Ian. 1603.

26. Protonotarij non participant fori priuilegio gaudent, etiam si Ecclesie non inseruiant, si in habitu Clericali incedunt. Sacra Congregatio Concilij in vna Tolet. die 27. Martij 1632. & die 9. Iulij 1626.

27. Clericus primæ Tonsuræ qui post dimissum

488 Declarationes Sacrarum Congregat.

habitu, & Tonfuram Clericalem deliquit, & pro delicto in Curia seculari citatus fuit, deinde reassumpto habitu cum Tonfura Ecclesiae inferuire coepit, non potest à iudice seculari quoad personam puniri, nec talis iudex potest processui finem imponere. Sacra Congregatio Concilij die 10. Decemb. 1599.

28. Clericum, qui characterem, & habitum Clericalem assumpsit, post delictum, processum, & fideiussionem de se representando coram iudice laico, gaudere privilegio fori, & à iurisdictione iudicis laici esse liberatum quoad personam, quod si fraus absit (quam iudex Ecclesiasticus inspicere debet) posse iudicem laicum processui finem imponere contra illum quoad bona procedendo, determinavit sacra Congregatio Concilij in vna Papiensi die 23. Maij 1526. & sacra Congregatio immunitatis in vna ciuitatis Castellanae die 18. Februar. 1631.

29. Sacra Congregatio Episc. die 25. April. 1614. dum fuisset processum ad nonnullos actus in causa Capitanei, vel Batifelli Episcopi Sorani carceribus mancipati per Viceducem ciuitatis Sorae de mandato sanctiss. Pauli V. attento quod Batifellus existit de familia armata Episcopi, & propterea non potest, nec debet de iure per laicum capturari, ordinavit Auditori Cameræ, vt capturam, & acta nulla declaret. Rursus petente Episc. Vassonensi, vt rursus iudex Camerarius & fiscalis tanquam eius familiares, deberent sui privilegio fori, & immunitate ab oneribus personalibus. Sacra eadem Congreg. die 11. Decemb. 1614. officiales praedictos vt familiares Episc. fori privilegio gaudere & ad personalia ciuitatis munia subeunda minimè teneri censuit. Mandauit insuper Episc. Ortunensi die 6. Aug. 1602. ne suspenderet censuras latas contra Gubernatorem Lanciani, nisi prius relaxato carceribus eius Notario Regiis hortatorijs, ac alijs quibuscumque non obstantibus. Item Archiepiscopo Turritano die 18. Maij 1603. praedicta sacra Congreg. respondit privilegia concessa per sacros Canones ministris, officialibus, vel familiaribus Episc. esse ita clara, vt in dubium reuocari, non valeant, iniungendo illi strictè, vt praedicta faciat obseruari.

30. Fiscalis quem Episcopus habet in Ciuitate, seu in aliquo Castro, in quo temporalem, spiritualemque iurisdictionem exercet, tanquam ipsius Episcopi familiaris, gaudet privilegio fori, & ad personalia Ciuitatis munia minimè tenetur. Sacra Congreg. Episc. die 11. Decemb. 1615.

31. Episcopus potest habere satellites quot voluerit Sacra Congr. Episc. die 14. April. 1615. debet tamen in hoc prudentialiter se habere. Vnde sacra Congreg. Concilij in vna Agrigentinen die 4. Decembr. 1627. declarauit familiam suam armatam licere Episc. augere, dum tamen circa numerum, & qualitatem eorum, quos sibi duxerit assumendos, prudenter, & moderatè se gerat.

32. Satellites, Magister, Notarius, Fiscalis, & ceteri Ministri Curiae Episcopalis gaudent privilegio fori etiam in delictis extra officium commissis. Ita sacra Congreg. Episc. facto verbo cum Sanctissimo, vt patet ex infra scripta epist. quam addècit Raus de immun. fol. 69. & ego originalem vidi. [Illustr. & Reuerend. Signor mio obseruantissimo il Vescouo di Lipari ha mandato alla sacra Congr. vna hortatoria speditali contro da V. S. Illustris. ad istanza delli Deputati di quell' Isola, per auer scomunicato il Capitano, e ibitri, ch' aucauo estratto vn delinquente de vna Chiesa di quell' Isola: se bene auuila esserli poi stato consignato il detto priggione, accidè possit cognoscere se deue godere, o no del l'immunità ecclesiastica, nõ dimeno si è auuertito chin detta Hortatoria à vna clausula, que le si dichiara espressamète

che gli officiali, e famigliari del Vescouo, quando sono laici, no deuno godere del priuilegio del foro Ecclesiastico ne delitti communi, ma solo in quelli che sono commessi sotto pretesto dellofficio, essendofene trattato con N. S. sua Santità ha comandato che si scriua à V. S. Illustr. che si contenti di reuocata la detta Hortatoria, non potendosi credere che detta clausula vi sia posta di sua saputa, essendo manifestamente contra la disposizione di sacri canonij della raggion commune, e così pregiudiziale alla iurisdictione Ecclesiastica, di cui si stima che la sua bontà, e pietà sepre partialissima protette; si degnerà perciò di dare il rimedio, che bisogna, & io in tanto le bacio humiliss. le mani, di Roma li 2. di Marzo 1611. Di V. S. Illustr. e Reuerend. humilissimo seruitore.]

Il Cardinale GALLO.

32. Praeuentione Episcopi attentata in delicto laici contra Clericum ad Episcopum spectat causa, Sacra Congregatio Episc. die 16. Ian. 1615.

33. Fori privilegio non gaudet ille, cui referata fuit pensio, vt Clerico, si non incedat in habitu & Tonfura. Sacra Congregatio Concilij die 19. Iunij 1586.

34. Fori privilegio gaudet Clerici in Sacris constituti Beneficiarij, Pensionarij, Protonotarij, & alia similia officia habentes illi, qui per modicum tempus habitum dimiserunt, etiam si tempore capturae fuerint reperi in habitu seculari, & illi Clerici in minoribus constituti non habentes qualitates Concilij cap. 6. sect. 23. de reform. quando iudex Ecclesiasticus praenitit. Sacra Congr. Concilij in vna Leodiensi die 9. Nouembr. 1630.

35. Fori privilegio gaudet Clericus incedens in habitu, & tonfura descriptis in Catalogo Clericorum, qui in Synodo dioecesana obedientiam praestitit Ordinario, & per paucas vices in Choro, & in processionibus interfuit, attentis circumstantijs, quamuis alicui Ecclesiae de mandato Episc. non inferuiat, vel beneficium Ecclesiasticum non habeat. S. Congr. Concilij die 18. Martij 1628.

36. Fori privilegio gaudet filius legitimus Clerici ante Clericatum susceptus durante vita eius patris. Sacra Congregatio immunitatis in vna Calliensis die 18. Mart. 1631.

37. Fori privilegio gaudet de praesenti laicus pro tempore, quo fuit Clericus. S. Congregat. immun. in nullius Garopoli die 9. Septembr. 1638.

Num. 38. vbi agitur de Clericis coniugatis, delectur totum, & apponatur. Clerici coniugati habentes requisita sacrorum Canonum, gaudent privilegio fori etiam in ciuilibus, ita determinauit sacra Congregatio immunitatis, vt patet ex infra scripta epistola, [Intus. Illustr. e molto Reuerendo Monsignore come fratello, Se il Clerico coniugato Giacomo Giovan Mascetti dalla Mirandola ha tutti li requisiti di Clerico coniugato espressi da sacri Canonij, senza dubbio egli deue poter godere il privilegio del foro in tutte le sue cause, ancor che ciuili, conforme l'opinione di questa sacra Congregatione sopra le controverfie giurisdictionali, che è quato occorre dicere à V. S. in questo particolare, alla quale mi offero, e prego ogni prosperità. Roma 17. di Giugno 1631. Di V. S. come fratello. Il Cardinale G. S. Francisco Paolucci Secretario. Extra. Al l' Illustr. e molto Reuerendo Monsignore come fratello, il Vescouo di Regio.] Vnde apparet quicquid aliqui inuolauerint, me rectè hanc sententiam tenuisse quam nouissimè mordicus tueretur Ioannes Baptista Ciarlinius in contr. forens. cap. 53. n. 34. & seg.

Declarationes Sacrarum Congregat. 489

39. Indei infideles gaudent immunitate Ecclesiarum. S. Congr. immunit. de mense Febr. 1631.

40. Dubitatum fuit per Archiepiscopum Iuvensem an inferentes strigia in Ecclesiis immunitate gaudere debeant? S. Congregatio Episcop. affirmatiue respondit die 16. Nouembr. 1618.

41. Ad extrahendum delinquentem à loco immuni, & Curia seculari consignandum, non sufficit sententia contumacialis, quia non probat delictum, sed plenior probatio requiritur. S. Congregatio Episc. in vna Cremonensi die 27. Iulij 1618.

42. Statutum, siue edictum generale à laicis publicatum possunt ipsi cogi declarate quòd sub ea lege neque Ecclesia, neque Clerici ligantur. S. Congreg. immunit. die 7. Decemb. 1632.

43. Non tenentur Clerici ad solutionem onerum impostorum pro Physico, Chirurgo, & Ludimagistro. S. Congreg. Episcop. die 21. Aug. 1619.

44. Clerici cultores agrorum suorum, seu conductores agrorū Ecclesiasticorum, non debent molestari titulo negotiationis illicitæ. Sacra Congreg. Episc. die 19. Ianuarij. 1593.

45. Clerici in causis civilibus in foro seculari examinari possunt, sed iuramentum prius præstetur in tribunali Episcopi. S. Congregatio Episcop. die 14. Aprilis 1615. & ideo licet possint civiliter denunciare, aut querelare in officio damni dati occasione damnorum datorum in suis prædijs, iuramentum tamen detur in foro Ecclesiastico. Eadem sacra Congreg. ibi.

46. Diaconi Saluatici in Regno Neapolitano ad summū quatuor possunt dari Cathedralibus, seu Ecclesijs Superioribus Collegiatis & Parochialibus, duo; alijs Ecclesijs, in quibus diuina celebrantur, si Episcopo videbitur, vnus; qui gratis & per se ipsos seruiant; non criminosi, neque mala famæ, si non gaudent priuilegio canonis: fori autem in criminalibus omnino, in civilibus quoad distinctionem corporis tantum, & immunitate ab oneribus personalibus, non ab alijs durante seruitio gaudent. Sine præiudicio maioris priuilegij, & immunitatis legitimæ, si alicubi habent, Ordinarij in præmissis sint iudices, præterquam si agatur de maiori priuilegio, Papæ enim referatur. S. Congreg. negotijs Regni Neapolitani præposita die 10. Kal. Iunij. 1623.

47. Cum in facta Congregatione Concilij propositum esset infra scriptum dubium, An oblati alicuius Religionis iudicandi sint personæ Ecclesiasticæ, ad eò vt fori priuilegio & immunitate à vectigalibus gaudeant? Respondit sacra Congregatio oblatos priuilegio ac exemptione ita demum debere potiri, si in forma iuris valida perpetuò & irrevocabiter plene, & cum effectu ipsos, & bona sua omnia præsentia & futura, nulla prorsus quavis minima eorum portione, neque in proprietatem, neque in vsum fructum sibi seruata Religionis obtulerint, & habitum aequaliter mutauerint, quod si omnia prædicta simul non concurrant, neque fori priuilegio, neque immunitate à secularibus exactionibus suis posse, vt in sequentibus casibus. Primò cum quis obtulit personam cum reservatione bonorū. Secundò cum obtulit personam nulla bonorū facta mentione, quippe non in cludantur in simplici oblatione personæ. Tertio cum obtulit personam, & aliquam tantum partem bonorum, quamuis maiorem. Quarto cum obtulit bona omnia præsentia & personam reservato vsum fructu, Quintò cum obtulit personam & bona omnia præsentia tantum. Sextò cum obtulit personam & bona omnia præsentia & futura, sed postea à Superiore Religionis aliquam eorum partem, quamuis minimam, in eophyteum recepit. Septimò cum obtulit bona vel omnia, vel partem eorum absque persona.

quo casu personam offerentem fori priuilegio non gaudere, sed bona in Religione cum effectu translata esse immunita à vectigalibus, dummodo offerens vsum fructum eorum sibi non retineat, eo namque casu bona immunita non esse etiam quoad proprietatem. His tamen omnibus casibus quibus oblati priuilegio & exemptione à iure communi, excluduntur, seruandam esse cuiusque Religionis consuetudinem cuius vigore ipsi tale ius priuilegij, vel exemptionis acquisiuerint. His positis fuerunt propositæ deinde in facta Congregatione alia dubitationes, primò an oblati, qui omnia supradicta adimpleuerint, fori priuilegio, & supradicta exemptione gaudeant, quamuis matrimonio copulati sint: siue ante, siue post oblationem contraxerint. Secundò an tales oblati fori priuilegio gaudeant, etiam quoad delictum ante huiusmodi oblationem commissum, cuius ratione à iudice laico erant puniendi. Tertio an iurisdictione que vigore Concilij Tridentini cap. 11. sess. 24. competit Ordinatio in oblatos carentes qualitatibus expressis *ibidem in ver. exceptis*, intelligatur tributa Ordinatio in oblatos cumulatiue, vel priuatiue ad Superiores regulares. Quarto an iurisdictione ex eodem Concilij Decreto tributa fuerit Ordinatio in criminalibus tantum, an verò etiam in civilibus? Ad has posteriores dubitationes S. Congregatio sic respondit. Ad primum gaudere siue ante, siue post, licentia Superioris Religionis matrimonium contraxerit. Ad secundum gaudere priuilegio fori, & iurisdictione iudicis laici liberatos esse, punitique debere à iudice Ecclesiastico, si modò absque fraude, id est non animo effugiendi secularis iudicis punitorem se, & sua obtulerit, quòd si fraus subsit, posse à iudice laico puniri pena confiscationis bonorum, & alia pecuniaria, sed non corporali, illique remanere subiectos quoad causam & bona, sed non quoad personam, debere tamen iudicem Ecclesiasticum, si delicti qualitas id exposcat, tradere tales oblatos seculari corporaliter puniendos. Ad tertium respondit in oblatos carentes qualitatibus expressis *in ver. exceptis*, tributam esse ordinario iurisdictionem cumulatiue, non priuatiue ad Superiores regulares. Ad quartum huiusmodi iurisdictionem Ordinatio tributam esse in criminalibus tantum, non autem in civilibus. *A Cardine Vicecomes.*
IOAN. FRANCISCVS FAGNANVS, S. Congreg. Concilij Secretarius.

48. Ecclesie molendina non comprehenduntur sub prohibitione facta à laicis ne asportetur frumentum ad molendinum, &c. Sacra Congregatio Immunit. die 7. Decemb. 1632. vide Ancharanum *consl.* 115. & 13.

49. Gubernator & Magistratus recusantes contra solitum accedere ad Ecclesiam Cathedralem, debitis remedijs cogendi sunt ut accedant. S. Congreg. Rituum in vna Fanensi die 1. Septembr. 1607.

50. Et quæ sunt in n. 50. apponantur sob n. 53. & in n. 50. hæc apponantur. Clerici non tenentur denunciare sua frumenta, & blada Iudici laico, sed Episcopo. Ita Sacra Congreg. rescripsit Episcopo Ferrariensi sub die 29. Iunij 1592. in hæc verba. [Li Ecclesiastici non sono obligati per gli bandi de Giudici secolari dare l'assigna delli loro grani, è biade; de uono bene i Prelati fare loro Editi sopra ciò, e riceuere essi gli reueli dalli Ecclesiasti, e poi darne nota al Magistrato secolare, senza però che da essi gli Cherci siano molestati.]

51. Addatur num. 51. Bona stabilia concessa donata, vendita Ecclesijs, seu locis pijs, non potest imponi collecta cessionario, venditori, aut donatori. Ita Sacra Congregatio Episcoporum, vt patet per subsequente epistolam scriptam Episcopo Cagliariensi.

[Si

[Si è dato conto à questi miei Sign. Illustr. di quello V. S. mi scrine intorno alli trattati con esta Città, & essendosi fatto lungho, è maturo discorso sopra di quel decreto del quale mi ha mandato copia, e col quale si ordinaua, che delli beni stabili in qual si voglia modo si aquisseranno per l'auenire dalle Chiese, o altri luoghi pii: si oblihi il donatore, venditore, o cedente di pagare perpetuamente le collette, & altre impositioni. Hanno giudicato loro Signorie Illustrissime che questo sia direttamente contra l'immunità Ecclesiastica, e contra la Bolla Cœne, & per ciò sentono che alla riceuta di questa, non manchi di fare che quel decreto sia cassato, & abrogato, quanto tocca alle Chiese, e luoghi pii. Da Roma 18. Ottobre 1582.]

52. Apponatur num. 52. Possunt Episcopi in causis etiam mixti fori contra laicos facere executiones personales, & reales, absque requisitione Iudicis secularis, & poenis temporalibus, punire. Ita instante S. Carolo Borromeo determinauit Sacra Congregatio Cardinalium deputatorum per S. D. N. Pium V. facta coram ipso sub die 5. Iunii 1568.

53. Apponantur ea quæ sunt in n. 50, quod modò erit 53.

Beneficiarius gaudet priuilegio fori ante adeptam possessionem. S. Congregatio Concilij die 16. Iulij 1587. teste Parisio de resignat. benef. lib. 7. cap. 1. num. 47. & Castro Palao tom. 2. tr. 12. disp. vic. punct. 2. num. 5. & Cenedo in 99. Canon. quest. 4. num. 22. in fine, & quia de hoc casu his diebus dubitatum fuit, dico præter dictam declarationem docere etiam hanc sententiam citatos Doctores, quibus adde alios, quos ego adduxi in 1. part. tract. 2. resolut. 29. & me citato Barbosam de iurisdict. Eccles. lib. 1. cap. 39. §. 2. num. 14. & Squillante de priuileg. Cleric. cap. 1. num. 16. quia titulus beneficij confert ius verum in beneficium, & beneficiarius habet ius in eo, & qui actionem habet, videtur, ex c. qui actionem, de reg. iuris in 6. & id ad quod actionem habens in bonis nostris esse dicitur, vt patet ex l. rem in bonis, ff. de acquirendo rerum dom. Hinc est decisio Rotæ 572. in antiquis, quæ incipit, Quidam Cardinalis, vbi dicitur faciendam esse mentionem in impetratione beneficij de iure, quod quis habet in alio beneficio, licet illud non possideat, & ita hanc sententiam r. ordicus sustinet ex Iurisconsultis Hispanis Hieronymus Portoles in schol. ad Molin. in tit. de compet. per totum, vbi num. 9. refert ita fuisse decisum in Prætorio Regni Aragoniæ die 13. Maij anno 1586. Vnde ex his ego infero officiales nostri sacri Tribunalis Inquisitionis Hispaniæ collato in eis officio, gaudere priuilegio fori etiam ante adeptam possessionem. Non est igitur audiendus Farinacius q. 8. n. 45. Mastrilli decis. 113. Tuschus tom. 1. lit. B. concl. 78. num. 8. Baiardus in Iul. Clar. quest. 36. num. 14. Menochius conl. 150. num. 6. & seq. Carolus de Grassis de effect. Cler. effect. 1. num. 1187. & alij penes ipsos, afferentes vt quis gaudeat priuilegio fori non sufficere solum titulum beneficij, sed necessariam esse possessionem.

DECISIONES Sacræ Rotæ Romanæ.

In materia Immunitatis.

DECISIO X.

In antiquis, tit. de Consuetudine.

Vtrum valeat consuetudo Anglicana, quod Rex possit cognoscere & habere iurisdictionem

in Clericis solutos in actionibus civilibus etiam personalibus metè, vel criminalibus vbi agitur civiliter. Et videtur quod non; per ea quæ Innocent. de foro compet. cap. postulasti, vltra medium, per Archid. in cap. Romana in secunda gloss. cod. tit. lib. 6. præsertim, quia est contra libertatem Ecclesiasticam & Sanctorum Patrum instituta: ergo, &c. argumenti extrâ de his quæ sunt à maiori parte capite. cap. 1. in cap. 2. extrâ de foro comp. Item quia talis consuetudo est contra præceptum prohibitium, & negatiuum, vt in d. c. 2. cui renunciat expresse non potest, vt ibi notatur, & probatur eodem tit. cap. si diligenti, & argumenti notatorum, C. ne fideiussores dotium dentur, l. 2. in fin. ergo multò fortius nec tacite. Præcepta enim negatiua obligant semper, & ad semper, vt, furtum non facias, & similia, licet affirmatiua obligent semper, sed non ad semper, secundum Theologos. Item quia talis consuetudo est contra generale statutum Ecclesiæ, præsertim introductum in honorem totius Ordinis Clericalis, ne dum Clerici Anglicani, imò & vniuersalis ergo Clericus Anglicanus tacite consentiendo, aut assentiendo tali abusui non poterit prætextu talis consuetudinis ei derogare, argument. 25. quest. 2. cap. sunt quidam, & argument. nos Innoc. de consuet. sup. rubr. circa medium. Item quia talis consuetudo est contra legem diuinam, per quam exempti sunt Clerici à iurisdictione Principum secularium, iuxta ea, quæ notat Innocent. de maior. & obed. cap. si quis. Item quia est contra institutionem Ecclesiæ: ergo, &c. argument. extrâ de temp. ordin. cap. 2. Item hæc consuetudo videtur expresse reprobata extrâ de consuet. ad nostram. Item pro hoc bene faciunt not. per Archid. de Cler. coniug. cap. 1. lib. 6. super ver. condemnari. & per Hostien. & Ioan. Andr. in nouella extrâ de obligat. ad ratiocinias, cap. 1. Item contra præcepta non potest induci consuetudo, præsertim per eum qui non potest contrariam legem, vel præceptum statuere, vt notat Innocent. de consuet. in rubr. circa fin. Nec obstat si dicatur, quod Ecclesiæ Anglicana nec Rex obseruauerunt illud statutum, & sic non videntur ligari, nec ex hoc transgressores illius, arg. 4. dist. c. leges, iuncta nota de treuga, & pace, cap. 1. in fine gloss. Item quia Papa hoc sciuit, & semper tolerauit, quia cum facit ius prohibitium, & ab exemptione diuina procedens, vt notat Innocent. de maior. & obed. cap. si quis, & per consequens contrarium esset peccatum, non possunt dici ex hoc esse excusati, quantumcunque etiam tempore in contrarium sint abusi, quia tantò sunt grauiora peccata, &c. vt extrâ de consuetud. cap. fin. cum concordantiis. Nec hoc casu videtur sufficere tolerantiam Pape, arg. de prebend. & cap. cum iam dudum, in fin. not. per Innoc. in rubrica de consuet. & dato quod propter scandalum, quia aliàs prohiberi poterat, tolerauit, non propter hoc approbasse censetur, nec consuetudinem voluisse introduci, argum. not. per Innoc. in rubr. de consuet. & de præscr. cap. nihil. Nec obstat etiam si dicatur quod Papa non potuit Clerum Anglicanum priuilegiare in præiudicium Regis Angliæ, cui omnis antequam Christus veniret, iurisdictione competeat, quia istud priuilegium, & hæc libertas concessa est Clericis à Christo, in quem omne imperium fuit transmissum, in temporalibus, & spiritualibus, iuxta not. in cap. nouit. de iudic. & per Innoc. de vote, & voti redempti. cap. quod super bis. de foro compet. cap. licet, & quia Clerici sunt spirituales, & in spiritualibus Papam solum, seu iudices Ecclesiasticos posse introumittere, priuilegium generale fuit datum à Deo, iuxta cap. quando, de iudic. & notata per Innoc. de sententia excomm. cap. nouerint, circa prin. Nec per consequens obstat, quod dicebat per allegantem pro parte ista, quod Papa expresse protestatur in iure, quod

quod non vult derogare iurisdictioni Regis Angliae, extra à qui filij sui legitimi, cap. causam, cum similibus, quia, vt in praemissis patet, in Clericos nullam iurisdictionem habet, nec habere potest.

DECISIO III.

In nouis, tit. de sententia excommunicationis.

S Clericus coniugatus à iudice seculari propter aliquid quod crimen captus & detentus allegat se Clericum, & doceat de Clericatu per litteras Ordinatoris, & propterea petat se remitti ad forum Ecclesiasticum, non est statim remittendus, nisi doceat se contraxisse cum vnica & virgine, & potasse habitum, & tonsuram Clericalem, quia alias non gaudet privilegio fori Ecclesiastici, vt legitur, & not. in cap. vnic. de Cleric. coniug. lib. 6. & de his cognoscit iudex Eccles. & non secularis, arg. eorum, quae habentur & not. in c. si iudex, de sent. excommunic. lib. 6.

DECISIO V.

In antiquis, tit. de foro competentis.

Obligatus est laicus Auenione in certa quantitate pecuniae ad Curiam sigilli Montispeffulani, quae obligatio habet vim rei iudicatae, & absque alia cognitione mandatur executione, nec admitterentur nisi certa exceptiones, scilicet solutionis, & rei iudicatae, &c. Modò mortuo debitore successit sibi Clericus creditor contra bona, & in omnibus dicti debitoris bonis exposito clamore dicti sigilli procurat fieri executionem per illam Curiam, requirendo officialem in administrando iure in subsidium, vt faciat bona distrahi opponit se dictus Clericus successor, & vult opponere debitas exceptiones, quare executio non debeat fieri, & coram eo petit se admitti ad eas probandas, officialis remittit eum ad Curiam sigilli, vt ille opponat illas exceptiones & ob hoc debitor praedictus appellat, queritur an bene officiali grauauerit? Videtur quod non, quia laicus praedecessor huius Clerici fuerat praeventus, imò & condemnatus, cum obligatio habeat vim condemnationis, ergo videtur quod idem iudex debuit facere, executionem, non obstante quòd personae conditio sit mutata, imò & cognoscere propter priuationem, arg. not. per Host. de oblig. cap. ad ratioc. cap. 1. & cap. postulasti, de foro compet. & ff. de iudic. l. si quis postea. Sed posset dici quòd illa verba, cum eadem persona esset praeventa; hic autem sunt diuersae personae debitoris, laici videlicet, & Clerici, quare videtur aliquibus contra, quòd imò Clericus debet audiri super oppositione sua in foro Ecclesiastico, quia Clericus etiam in reali debet gaudere privilegio Clericali, & conueniri in foro Ecclesiastico, iuxta not. in auth. vt omnes obed. ind. prouin. s. hoc considerantes, & per Archid. de Cler. coniug. cap. 1. lib. 6. & per Ioan. Andr. in nouell. in tit. de duell. & praesertim, quia vbi contra heredem debet fieri executio oportet praemitti uocationem, & aliquam causae cognitionem, quam in Clericis iudex secularis non potest praemittere; arg. ad hoc not. per Innocent. de indic. cap. quia verò, in fine.

DECISIO VII.

In nouis, tit. de iudiciis.

Emancipatio facta de Clerico per patrem coram iudice laico, & ipso autorizante, est valida, & licet lex dicat, quòd emancipatio debeat fieri per iudicem competentem, C. de emancip. liber. l. 1. iudex competens in hoc casu censetur iudex ipsius patris agentis & emancipantis, quare quidem emancipatio est actus ipsius patris, & non filij, vt in d. l. 1. ergo est solemnizandus à iudice patris, & non à iudice filij. Facit quia ius patriae potestatis est à potestate secula-

ri, & non Ecclesiastica introductum, vt Inst. de par. potest. in pr. & quia actus huiusmodi ex sola voluntate patris procedit, pro qua explenda, siue autorizanda, adhibet iudicem suum proprium, & non filij: sicut dicitur in simili de alienatione, siue vnione fienda alieni Ecclesiae, siue rei Ecclesiasticae alicui Praelato subiectae alteri Ecclesiae, vel personae extra ciuitatem, vel diocesim rei alienandae, siue Ecclesiae vniciendae constituta, quia huiusmodi alienationem, seu vnionem autorizabit ille, vtiq; sub cuius potestate, & iurisdictione res alienanda, vel vnicienda consistunt, prout legitur & not. de reb. Eccles. non alien. c. dudum, lib. 6. & in Clemen. cap. si vna, eod. tit. & melius 17. q. 4. can. in venditionibus, in gloss. Sic in proposito iudex illius volentis liberare filium suum de patria potestate, huic liberationi auctoritatem praestabit. Nec obstat illud generale, quòd actor debet sequi forum Rei, de foro compet. cap. cum sit, quia illud procedit in contentiosis, & quando iudicium redditur in inuitum, secus in voluntariis, & extra iudicialibus actibus, vt hic. Pro quo facit optimè dictum Innocentij de renunciat. cap. quod in dubiis, quòd ille recipit renunciationem beneficii à volente renunciare, qui posset ipsum inuitum destituere; sed vbi filius posset petere iudicem patrem compelli ad emancipandum, in casibus apud iudicem patris agendum foret, vt l. iuris ordinem, C. de iur. om. iud. & de foro compet. cap. si Clericus laicum, ergo, & c. si dicas è contra quòd posset apud iudicem filij in casibus, dic. vtrumque posse, per not. Cyn. in l. si praedium, C. de praed. minar. quae optimè facit ad hanc conclusionem. Nec obstat cap. si annum, de indic. vbi quando agitur de beneficio per minorem 14. annis, iudex Ecclesiasticus dabit curatorem ad litem, & non secularis, quia hoc euenit ne dum ratione personae, sed etiam rei Ecclesiasticae, super qua laicus nullam habet dispositionem, de consuet. cap. Ecclesia S. Mariae de reb. Eccles. non alienan. cap. final. Praeterea ibi etiam filius sine consensu patris, & etiam in patria potestate constitutus agere potest. Ad quid ergo haberetur recursus ad iudicem patris, cum sine eo iudicium, siue actus expleri possit; secus autem in proposito casu ergo, & c. Nec obstat cap. si iudex, de sent. excom. vbi iudex Eccles. cognoscit an captus, vel detentus per iudicem laicum sit Clericus, vel ne; quia hoc euenit ratione possessionis Clericatus, in qua captus reperitur, licet negetur, vel quia haec est merè Ecclesiastica, videl. cognoscere de Clericatu, sicut cognoscere de legitimatione filiorum, cuius cognitio dumtaxat spectat ad iudicem Ecclesiasticum & non secularem, de ord. cogni. cap. tua, & qui filij sunt legitimi, cap. causam, & cap. lator. Praeterea exceptio Clericorum tendit ad libertatem eorum, de foro comp. cap. nullus. Sed huiusmodi emancipatio non derogat huic libertati, si coram laico fiat, imò etiam auget ergo.

DECISIO V.

In antiquis, tit. de iudiciis.

Clericus minor 25. annis agit pro debito, vel actione alia personali, vel reali contra laicum, & coram iudice seculari, iuxta c. si Clericus, de foro competentis, queritur an tali Clerico ille iudex secularis, coram quo agitur, possit dare curatorem ad litem, vel an sit sibi dandus curator ad litem per iudicem Ecclesiasticum? Quidam dicebant, quòd non possit sibi dari curator nisi per iudicem Ecclesiasticum suum argu. cap. si diligenti, de foro competent. tamen maior pars tenet, quòd imò possit dari per iudicem secularem, & quòd esset dandus ab eo, coram quo agebatur, per l. fin. C. de administrat. tut. quia ex quo ille habet iurisdictionem in causa principali, etiam habebit in incidenti,

deni, & accessorii, sine quibus causa dici non potest. arg. l. ad rem. & l. ad legatum, ff. de precur. l. quoties, C. de iudicis lib. 1. & l. C. de ord. iudic. cum concord. Sed primi qui tenent, quod non possit dari per iudicem laicum, coram quo agebatur, sed per iudicem Ecclesiasticum, respondebant, quod quia in isto accidenti, seu accessorio tangebatur subiectio personae Clericalis, seu spiritualis, & Ecclesiasticae, quae per dationem curatoris subiciebatur in hoc iudicio saeculari, & etiam curatori, & eius liberum arbitrium restringebatur, vt l. si curatorem habens, C. de in integrum restitutione minorum, quod debebat ad id spirituale & Ecclesiasticum reputari, quod non debebat terminari per iudicem saecularem cause, sed potius per iudicem Ecclesiasticum, arg. cap. suum, de ord. cognit. cum concord. Sed aliqui replicabant quod non erat spirituale incidens nec Ecclesiasticum, sed potius civile & temporale; ex quo solum causa, & non personae erat dandus tutor praesertim quia curator non datur personae, sed rebus *Instit. de curator. & curatorem.* Nec obstat quod in hoc Clericus subicitur iudici saeculari, quia etiam subiciebatur sibi in causa principali, in qua contra eum per illum poterit sententari, & condemnari in expensis, ergo etiam eodem modo subiciebatur sibi in causa principali, & in isto casu accessorio causam ipsam concernente, argumento *reg. iur. accessorium praesertim*, quia non videtur aliud posse dici: quia cum curator sit dandus ad litem praesentem, non potest dari nisi per eum coram quo est lis, quia si ante litem dari debet per iudicem Ecclesiasticum, tunc potius daretur ad litem futuram, quod esse non potest, arg. l. qui habet, §. fin. cum l. seq. ff. de iuris, & litem eorum. §. si decuriones, verb. sed si ita, ff. quod cuiusque vniuer. nomin. necesse autem esse, quod ante litem motam sibi daretur, cum non ante possessionem litem mouere, nec esse in iudicio possit, cum non haberet personam legitimam standi in iudicio. C. qui dari iur. post. l. in vniuersis, ergo, &c.

DECISIO ROTAE coram R. P. D. Seraphino.

In vna Florentina domus die 10.
Iunij 1595.

FVit resolutum sententiam Auditoris Reuerendiss. Nuncij in ea parte, quae est contra Illustrissimos Dominos Aldobrandinos, esse reuocandam, cum per eam approbata fuerit subhastatio nulliter facta per iudices laicos ciuitatis Florentiae, cum enim procederetur contra plures fratres, quorum aliqui erant Clerici, nempe bonae me. Illustriss. Ioan. Aldobrandinus Rotae tunc temporis Auditor, iudicium erat agendum in foro Ecclesiastico, etiam quod alij essent laici, Bart. in l. precipimus, C. de appellat. Felin. in rubr. eod. tit. num. 9. Iason in l. si emancipati, nu. 13. C. de collat. cum aliis allegatis. Neque obstat quod versetur in patrim. ex not. per Dec. in cap. Episcopus, num. 18. de preben. Rimin. iun. in consil. 2. num. 12. cum aliis, quia dictum eorum procedit respectu immunitatum & exceptioham, & eorum, in quibus non reperiuntur specialiter privilegiari, non autem respectu fori, cap. si diligenti, & cap. significasti, de foro compet. ad id quod neque etiam volens potest conueniri coram iudice laico, cum sit incapax huius iurisdictionis. Dec. in consil. 150. num. 4. & 241. num. 2. & in Clerico haerede Clerici conuenito pro debito defuncti, tradit Couar. praes. 99. c. 8. Dec. in consil. 700. num. 6. Galef. ad for.

Cam. obl. part. 2. quest. 1. ad 2. part. form. num. 1. neque opus est, quod compareat ad declinandam iurisdictionem, quia nihilominus processus est nullus Felin. in cap. cum ordinem, in 25. de rescript. & in cap. si duob. de appell. quod maxime dicendum in casu isto, cum Clericatus D. Ioan. Rotae Auditoris esset notorius, & iudicium tractaretur contra absentes citatos per edictum, Felin. in d. cap. cum ordinem, num. 8. & 13. Dec. in consil. 125. num. 7. Non obstat quod citatio fuerit facta quatenus sua putauerit interesse, quo casu Clericus comparens efficitur actor voluntarius & processus sustinetur: vt per Bald. in l. testam. C. de testam. cum aliis, quos allegat Roland. in consil. 28. lib. 2. tum, quia non applicatur in casu isto, in quo iudicium principaliter dirigebatur contra Aldobrandinos citatos: tum etiam, quia non est verum, quod citentur tanquam habentes primam causam successoris si sunt & esse volunt haeredes Domini Syluestri, creditores vero citantur pro eorum interesse. Praeterea in hoc iudicio citati non comparuerunt, & fuit processum per edictum, vnde cessat ratio Bald. Nec potest dici contumaces haberi pro consententibus, cum non deat contumax ille, qui non arctatur ad comparandum. Neque obstat quod instantia coepit contra defunctum laicum transeat etiam in haereditem Clericum, vt per Felin. in cap. quia C. de iudic. quia hoc non subsistit neque in facto, neque in iure, quia in facto non est verum quod fuerit coepum iudicium contra bonae me. D. Syluestrum, & in iure contrarium tenet Roed. decis. 69. cum aliis quos adducunt Couar. & Galef. cit. Neque obstat iuramentum in contractu appositum, quia non habet vim litis contestatae, nisi res sit in iudicium deducta. Iason in l. pecun. C. de cond. caus. Neque etiam respectu laicorum potest sustineri subhastatio, quia cum ageretur de re communi cum Clericis, iudicium erat Ecclesiasticum. Bart. in d. l. precipimus, maxime cum esset intentata actio hypothecaria, quae est indiuidua, quo casu sententia non potest pro parte valere, & pro parte non Assl. decis. 211. Put. 13. num. 3. lib. 1. Quod dicitur de praescriptione, obstat, quia de nullitate dici potest vsque ad 30. annos. Aym. in consil. 108. num. 4. praesertim stante nullitatis euidencia. Balb. de praescript. 4. p. 4. part. 1. princ. quest. 32. & ita conclusum.

DECISIO ROTAE coram R. P. D. Blanchetto.

In vna Oseon. Penitentiarie die 10.
Aprilis 1595.

DOMINI dixerunt sententiam absolutioham vltimo loco latam in iudicio criminali ad fauorem Pauli, sustineri non posse. Nam & de iure communi & ex Bulla in Coena Domini recursus in causis Ecclesiasticis ad iudices laicos est prohibitus, cap. qualiter & quando, vbi DD. omnes, de iudic. & recurrens est ipso iure excommunicatus, cap. xoneris, & cap. graue de sent. excommunicat. & in d. Bull. §. 16. & committit sacrilegium, Caietan. in summ. in ver. excommunicatio, l. 3. & sequent.

Nec excusari potest, ex traditis per Couar. praes. quass. cap. 35. num. 2. nam etsi iudex Ecclesiasticus male procedat, non potest iudex saecularis, cuius est minor potestas, supplet negligentiam Ecclesiastici qui ipso potestate & auctoritate est maior, vt declarant omnes DD. in cap. qualiter & quando, de iudic. videlicet Ioan. Andr. & Abbantia, q. 1. Imol. nu. 7. Barbat. num. 23.

mm. 23, sed illius negligentiam Ecclesiasticus supplet. cap. ex transmissa, cap. licet, cum seq. de foro comper. superioritatem autem iurisdictionis probant cap. solita, de maior. & obed. cap. denique, 96. dist. 1. & Clem. Romani de iure.

Quae licet de plano procedant, multo magis applicantur proposito casui, in quo Paulus habuit recursum ad iudices laicos, non solum semel, sed pluries ad effectum impediendi mandatum de manutenendo ad favorem Capituli, rite & recte decretum 3. Octobr. 1587. & 18. Nouembr. & 11. Decembr. eod. ann. & mense Febr. 1589. etiam postquam obtulerat si paratum parere mandatis Archiepisc. Casaraugust.

Nec excusari potest Paulus a tali recursum ex eo quod postea voluerit prosequi grauaminis causam coram Ecclesiastico, quia talis excusatio non habet locum, quando recurrit potest ad Ecclesiasticum, qui tale grauamen impedit, pro ut poterat Paulus ad eundem Metropolitanum, vel Nuncium Apost. & illum ad istum effectum recurrisse euentus docuit, quia neutrum adiuuit, & prouisiones Regiae multo magis hoc declarant, quia non solum inhibetur iudici Ecclesiastico, ne ad vltiora procedat, sed illi mandatur, ut quae decreuerat reuocet, & coram ipso iudice seculari compareat ad allegandas causas, ex quibus parere non teneatur.

Ex quibus nihil aliud inferri potest, nisi quod ipsi iudices volunt de causa Ecclesiastica cognoscere, quod est admodum absurdum, cum iudex laicus sit incapax iurisdictionis in personas Ecclesiasticas, & eorum causas. Nec immemorabilis hoc casu suffragatur, Doctor in c. causam de praescrip. Felin. in cap. 2. de maior. & obed. Rot. dec. 10. de consuet. in ant. & Misinger. 2. eod. tit. praecipue cum in dicta Bulla in Cena Domini derogetur consuetudinibus & immemorabilibus.

Non obstant quae allegantur ex defectu iurisdictionis, & quod Rota non cognoscit de iustitia sententiarum, quae sunt extra Rotam latae, quando de illarum excusatione non agitur, quia in casu proposito Hieron. Pinos habet fundatam intentionem super recursum, & claram iuris dispositionem, per quam Paulus propter excommunicationem incursum redditur incapax beneficiorum, & cum ipse Paulus excipiat de absolutoria, quam transiisse in rem iudic. praetendit, licitum est Hieronymo replicare de illius notoria iniustitia. Propterea ultra recursum praedictos coram locum tenente criminali A. C. adfuit alij producti, ex quibus ipsum incidisse in penas in Bulla in Cena Domini contentas negari non potest.

DECISIO ROTAE
in Ofsensi. Canonatus

Coram R. P. D. Pegna die 1. Decembris. 1595.

1. **C**um Paulus quidam Lezanus Archid. Ecclesiae Ofsen. super cotrouersia, qua habebat cum Capitulo eiusdem Ecclesiae super quodam Vestuario, bis recurrisse ad Tribunal seculare iustitiae Aragonum pro obtinenda inhibitione, quam iuris firmam vocant; & in alia causa, super qua idem Paulus litigabat in Rota, sibi opponeretur de praedictis recursum, vt consequenter tanquam excommunicatus, non esset audiendus, ac die 10. April. anni 1595. coram R. P. D. Blanchetto fuisset decisum Paulum in excommunicationem incidisse, agentisque pro Paulo coram me conquererentur, dicentes eum

Tom. IX.

fuisse valde grauatum, quia recursum ad iudices seculares, qui non negabatur, fuerat in casu licito, & sacris canonibus permisso, ideo dato dubio, an Paulus esset excommunicatus ad effectum vt veniret, vel non veniret audiendus, Rota vtraque parte informante, vno tantum excepto, illum in censuras a sacri. canonibus, & a Bulla in Cena Domini latas contra illos, in causis Ecclesiasticis, quae aguntur coram iudicibus Ecclesiasticis, recurrant ad iudices laicos, & ad Tribunalia, & Parliamenta laicorum incidisse pronunciauit, quia exploratum est per multa Concilia ab Ecclesia Romana approbata, & perpetuo vsu recepta prohibitum esse laicis Clericos trahere ad iudicia secularia. Concilium Carthaginense III. cap. 9. Concil. Toler. III. cap. 11. vbi talis ausus vocatur indisciplinatio, & licetia insolita praesumptio. Concilium Chalcedonense cap. 9. quae refert Gratianus in cap. in soluta & cap. placuit. & c. Clericus 11. q. 1.

2. Extant praeterea in eadem sententiam multa Romanorum Pontificum decreta in cap. nemo in cap. Clericum. in cap. si quis, in cap. Christianis, in cap. nullus Clericus, in cap. peruenit, in cap. fratris, & in cap. Sacerdotibus 11. q. 1. quibus per omnia consentiunt recentiorum Pontificum constitutiones, Innocentij III. in cap. qualiter & quando, Honorij III. in cap. nouerit, & in cap. grauem, sententia excomm. quibus duobus postremis decretis in sententiam excommunicationis incurrit omnes iudices violantes Ecclesiasticam libertatem, & iuxta tenorem suorum statutorum, & consuetudinum introductarum Clericos iudicare praesumentes.

3. Atque istis tandem accessit grauis & merito timenda censura Rom. Ecclesiae in processu Bullae Cena Domini singulis annis renouata in §. 16. vbi Papalem excommunicationis sententiam incurrit omnes, qui Praelatos Ecclesiae impediunt, quominus sua iurisdictione vtantur, quique illorum & delegatorum iudicia eludentes ad Cancellarias, & Curias seculares recurrunt, & ab illis prohibitiones, & mandata contra iudices Ecclesiasticos obtinent, & aduersus eodem exequi procurant, aut id vt fiat, dant auxilium, consilium, patrocinium & fauorem.

4. Vnde cum Paulus Lezanus recursum habuerit ad iudicem secularem, & iuris firmam, seu inhibitionem contra Capitulum obtinere curauerit, ea quae reuera vsus fuerit, merito in censuras a sacris canonibus constitutas incidisse iudicabatur.

5. Caterum, quia vnus ex dominis Paulum excusare nitebatur, & informantes pro illo ex multis ostendere conabantur, illum in casu licito, & a iure permisso habuisse recursum illum ad iudicem secularem, quia articulus est magni momenti, & in Republica Christiana frequenter contingit, propterea visum fuit paulo diligentius singula argumenta discutere, & explorare quid de singulis sentiendum videatur, ne Clerici fallantur, & iudices dum aliis remedium se afferre arbitrantur, in discrimen peccati, & periculosi anathematis labantur.

6. Prima ergo excusatio deducebatur ex eo, quod Paulus non adiuuit iudicem secularem vt de causa cognosceret, sed vt prohiberet, ne appellatio pendente iudex Ecclesiasticus aliquid in suum praediuicium inuouaret, & praesertim cum ageretur de possessorio, de quo etiam iudex laicus potest cognoscere, vt patet ex traditis per Crauet. conf. 258. incip. Efficaciora visa sunt. & Couarr. in pract. quest. capite 35. numero 1. & tenuit nouissime Anton. Thesaur. decis. 82. incip. Index laicus. qui loquitur de iudicio possessorio beneficiorum Ecclesiasticorum inter Clericos, & concludit nedum super possessorio retinenda, siue reintegranda, aut recuperanda possessio

T r

possessionis, sed etiam super possessorio adipiscendae, posse cognoscere: multo ergo magis in casu proposito potuit interponere partes suas in hoc iudicio, in quo neque tractabatur de possessorio beneficij, neque iudex laicus volebat cognoscere, sed solū interposuit simplicem inhibitionem super possessorio non beneficiati, sed cuiusdam vestuarij, quod magis sapiebat profanitatem, idque donec Superior Ecclesiasticus cognosceret de iustitia causae.

7. Sed respondetur quod tametsi multi Doctores, quos *practico loco* recenset Crauer. & Thesaur., teneant causas possessorias rei spiritualis, vel quasi spiritualis, per iudices seculares cognosci & decidi posse Romana tamen Curia, & suprenum Rotae Tribunal eam sententiam veluti periculosa semper respuit, celsitque causas possessorias beneficiorum, & aliarum rerum Ecclesiasticarum ad forum Ecclesiasticum pertinere, *Clem. 1. de caus. possess. & propriet.* & ita saepe Rota iudicavit coram Puteo *decis. 361. incip. Fuit dubitatum, lib. 1.* & in vna Oueten. Sacristiae coram Reuerendissimo D. Neapolione Comitulo Romae Auditore, & nunc Episcopo Perusino.

8. Et licet multa Christianorum Principū Tribunalia & Parliamenta eandem affirmatiuam sententiam secuta, vt ex praefata Thesauri decisione patet, super possessorijs rerum Ecclesiasticarum cognoscere posse arbitrentur, postquam Romani Pontifices per se Bullam Coenae sub graui anathemate constituerūt ne praetextu violentiae, aut aliarum praetensionum iudices laici in causis Ecclesiasticis se quomodolibet interponant; non videtur alijs dubitationi relicto locus, quin si contra fecerint in excommunicationem incurrant.

9. Praeterea ad excusandum Paulum adducebatur multorum DD. opinio, & autoritas, qui censent similes recursus ad iudices laicos non esse a sacris canonibus prohibitos. *Matth. de Afflict. dec. 24. vbi late* Vissill. Stephan. Aufter. in *Clem. 2. de off. ord. Menoch. tr. de retinen. possess. remet. 3. n. 356. & seq. Rebuff. tom. 3. rit. de appellat. abus. Gulielm. Bened. in cap. Raynuitius, in ver. Adelsiam, nu. 54. de restam. Carolus de Grass. lib. 2. Regalium Francia, iure 7. Couar. in pract. 99. c. 35. Grego. Lopez *partia 2. tit. 13. l. 13. in ver. non fuer. ca. Petr. Auend. part. 1. cap. 1. num. 32. de exequen. mand. Regum. & par. 2. cap. 6. num. 11. Franc. Auiles in cap. Prat. cap. 1. in ver. mandanos, num. 8. Didacus Castellus in l. 44. Tauri in 3. addit. in ver. hinc est quod Reges Hispania. Alphon. de Azuevedo in lib. 3. tit. 6. l. 1. legum nouae recopilationis. Didacus Perez l. 5. tit. 1. lib. 2. ordin. in verb. puden. conocer. Gonzalus Suarez in *praxi Ecclesiastica, tom. 1. num. 23. & 24. Nauarr. in cap. cum contingat, de rescript. remedia. in antiqua impressione. Octau. Cacheranus decis. 30. Pedemont. incip. Proposita fuit questio. Igratius Lopez de Salzedo in addition. ad pract. crimin. Bernardini Diaz sup. c. 102. Michaël Molinus in *Repert. forer. Aragonia, in ver. firma iuris, vers. die 21. Febr.* Hieron. Portoles in 2. part. feholior. ad *Repert. Molini. §. firma iuris, num. 101. & in §. appellatio, num. 30. & 31. Bartol. Hamada in l. 13. Tauri, tit. 13. part. 2. gloss. 4. Alph. Viuald. in *can. del. aureo Eccles. part. 2. in explanatione Bullae Coenae Domini casu 14. P. Ceredus in Collellan. iuris Canonici, sup. Decretal. collellano 17. Gabriel de Monterosso in *practi. ca. civilis & criminali, tract. 5. vers. Si guse el tercero proceso que es Ecclesiastico, que viene por via de fuer. ca. fol. 92. & eodem tract. cap. 2. fol. 93. pag. 2. vbi docet praxim ponendi hanc querelam coram Regio consilio. Domin. Sotus in *relección de racione regendi secretum, membr. 2. quest. 5. paulo post principium, vers. quando iudex secularis. Dominicus Bañez primarius Theologiae*******

Professor in Gymnasio Salmanticensi ad 2. 2. S. Thom. *quest. 62. art. 1. conclus. 6. pag. 269. ex impressione Veneta anno 1595. Michaël Salon super 2. 2. S. Thom. q. 6. art. 1. controuers. 1. in fine, vers. ad 3. de Paula, & controuers. 2. vers. ad alia argumenta haeretic. ibi, ad confirmationem dico. Fr. Anton de Cordona tr. de cast. censiten. 9. 35. vers. a lo segundo digo, pag. 83. ex impressione Complutensi anno 1592. & alij, ex quibus apparebat tam Ecclesiasticos, quam seculares oppressos violentia iudicij Ecclesiasticorum posse adire iudices seculares, vt eos a violentia, & oppressione liberent, donec vel a iudice Ecclesiastico superiore, vel a Romano Pontifice debitum iure praestetur auxilium.*

10. Ad horum tamen omnium opinionum vno verbo respondebatur eam esse periculosam, & contra sacrorum canonum auctoritatem, cum enim sacri canones indistincte prohibeant huiusmodi recursus ad iudices seculares, ideo ad solos Romanos Pontifices, quorum est canones condere, & conditis tribuere auctoritatem, pertinebat ac pertinet docere casus, in quibus licitus sit talis recursus, non autem ad priuatos auctores, quibus obediendi necessitas, non declarandi facultas incumberebat.

11. Quamquam adderetur in hac re antiquiores Doctores magis excusabiles esse propter quosdam canones, qui eam licentiam tribuere videtur, de quibus paulo post dicitur, recentiores tamen, qui post prohibitionem factam in Bulla Coenae Domini id allicere ausi sunt, minus excusabiles videntur. Nam in 8. 15. eiusdem Bullae, Romani Pontifices recursus etiam praetextu violentiae, vel aliarum praetensionum, seu etiam donec ipsi recurrentes ad Pontificem informandum supplicauerint, aut supplicari fecerint, sub graui anathemate prohibitos esse decreuerunt.

12. Rursus praetendebant informantes pro Paulo illum excusandum auctoritate quorundam antiquorum decretorum in c. filijs, & ibi gloss. in ver. Regis, 16. q. 7. ibi, quod si talia Episc. agere ieter. Metropolitano eius haec insinuare procurrent; si autem Metropolitano talia gerat, Regis haec auribus intimare non differat. Haec ibi quo loco glossa Regem adire permittit, vt corrigat iudicē Ecclesiasticum quando per Ecclesiasticum cogi non potest. Item quādo iudex Ecclesiasticus est negligens, quōd ipsum probare videtur de cetera quāda in c. Principes, & in c. Regum, & in c. administratores, 23. q. 5. quibus decretis passim vtuntur, qui recursus licitos esse arbitrantur.

13. Ad illa tamen multis modis respondebatur. Primum ex sententia Ioan. Andreae & Abbatis in cap. qualiter & quando, num. 7. ver. nam illa de iudicij, per recentiora decreta fuisse reuocata. Glossam verō in d. cap. filijs non bene loqui. Vel ista omnia decreta intelligi secundum antiqua tempora, vel denique iudice Ecclesiastico negligente, aut vim inferente Reges, & maiores magistratus adire licere, non vt iudicent, neque vt inhiabant, sed vt admoneant, vel insistent, aut intercedant coram superiori Ecclesiastico, vel vt adiuuent. Abbas in d. cap. qualiter & quando, num. 7. versio. nec obstat. Quae tamen sic fieri debent, vt nullum penitus imperium, nullam iurisdictionem, aut potestatem seculares iudices super Ecclesiasticos vsurpent.

14. Considerabatur praeterea quōd omnia illa decreta nec erant alicuius Concilij generalis, neque alicuius Romani Pontificis. Nam decretum in c. filijs, est Concilij Tolerani IX. cap. 1. text. in cap. Principes 23. q. 5. est Isidori lib. 3. sentent. de summo bono, cap. 57. text. in cap. Regum, est S. Hieronymi in cap. 22. super Hierem. c. administratores, licet a Gratiano tribuatur Ioanni Papae VIII. nondum tamen patuit, an eius Pontificis

Pontificis sit, & quamvis fuerit, longè aliam sententiam habet, vt eius series indicat. Et denique ista decreta & si quæ sunt alia similia, inspectis conditoribus generalium legum vim non habent, & quamquam propter autorum dignitatem & sanctitatem venerabiliter sint interpretandi, non tamen sunt omnino pro legibus canonicis accipienda: habet autem omnino suam interpretationem, sed non longè diuersam ab illa, quam inde eruere conantur, qui pro tuendo se istis recursibus opinionem suam istis decretis munire conantur.

15. Nec refert illos canones recenseri in Decreto à Gratiano compilato, quia cum Gratianus non publica, sed priuata auctoritate, infinita prope illa canonum Ecclesiasticorum, & legum etiam secularium capitula in suum librum contulerit, nec legis condendæ auctoritatem habuerit, nec ab aliquo Romano Pontifice liber ille tanquam authenticus & legalis approbatus fuerit, inde fit vt quilibet Canon ibi relatus ex eo tantum, quod ibi referatur, non habeat maiorem auctoritatem, quam in proprio loco consistens de sui natura esset habiturus, rectè docuit Baptista de S. Blasio in repet. rubr. *Decreti Gratiani, quasi, 5. & 6.* Hoc Gregor. XIII. Gratiani librum tanquam legalem authenticauit, cum solum emendare iussisset, & emendationes sine additionibus mandauerit obseruari.

16. Quartò pro excusando Paulo allegatur antiquissima consuetudo Hispaniæ, per quam isti recursus vsu frequenti videntur esse recepti, de qua consuetudine testatur Menochius *tract. de reuend. possess. remed. 3. num. 356. & 357.* vbi postquam reuoluit decreta in c. *Principes, & in cap. Regem, & in cap. Administratores 25. q. 5.* addit inde inualuisse optimam illam obseruantiam Galliarum, Hispaniarum, Lusitaniarum Pontificum, deinde priuilegiis confirmatam, vt Clerici, vel bonorum Ecclesiarum dissipatores vel infirmorum oppressores ob negligentiam iudicis Ecclesiastici cogi valeant iudicibus laicis à dissipatione & oppressione desistere.

17. Eiusdem obseruantie meminit Couart. in *pract. 99. d. cap. 35. num. 3.* & Nauart. in *man. d. cap. 27. num. 70.* & alij paulo ante relati *vers. præterea ad excusandum Paulum.* Sed respectu istius consuetudinis primum respondebatur parum subsistere quod asserbat Menoch. de illa confirmata per Romanorum Pontificum priuilegia, quæ si extarent, aut aliquando à Sede Apostolica concessa fuissent in grauibus controuersis, quæ frequenter oriuntur propter istorum recursus, non dubium quin vel iudices seculares, vel Clerici ad eos recurrentes, vt se se excusarent, ista priuilegia Apostolica produxissent, quod tamen nusquam factum apparet, nec Doctores asserentes licitos esse istos recursus, sententiam suam muniunt priuilegiis Papatibus, sed iuribus & decretis paulo ante citatis. Rursus dicebatur talem obseruantiam, cui tor Conciliorum & Romanorum Pontificum decreta obstant, non posse vocati optimam, sed corruptelam potius, tantòque grauiorem, quanto magis inordinatum continet processum, ac magis perturbatum iudiciorum ac iurisdictionum exercitium; cum enim iudices seculares, vt rectè sentit Abas in *d. cap. qualiter & quando, num. 7. sed index secularis, de iudiciis,* nec actu, nec habitu habeant iurisdictionem in Clericos, imò potius talis iurisdictionis sint penitus incapaces, arg. c. *ausam, de presc. & c. Sacerdotibus 11. q. 1.* & sint inferiores iudices Ecclesiastici, c. *denique, 96. & Clemen. Romani, de iureiur.* propterea nullo modo possunt corrigere iudices Ecclesiasticos, aut illorum supplere negligentiam, aut eis inhibere, nisi in casibus à iure expressis, cum vt ait Innoc. in c. *quia diuersitatem, de concess. prob. num. 14.* minor maior maioris negligentia sup-

Tom. IX.

pleat: supradictis accedat, quia istas consuetudines & obseruantias, quæ immunitati & libertati Ecclesiasticæ iniuriam inferunt, expressè damnauit Honorius III. in *cap. nouerit, de sent. excom.* & Bulla in Cena Domini, quæ dum omnem prætextum recurrendi ad iudices seculares prohibet, consuetudines etiam quas-cumque sustulisse censetur, vt paulo post in specie consuetudines etiam immemorabiles aufert.

17. Quintò ad Paulum excusandum, & ad prædictam consuetudinem Hispaniæ tanquam licitam, & legitimam defendendam, allegabantur aliquot leges Regni Castellæ, quibus cauetur licere recurrere ad tribunal laicorum pro auferendis violentiis illatis à iudicibus Ecclesiasticis. Præcipuè autem leges sunt sequentes.

18. Prima est *lib. 2. ordinam. Regij, tit. 1. l. 5. incip. los Reyes, pag. 296.* fuit lata à Rege Ioanne eius nominis primo Segouiarum, & ibi notat Didacus Perez in *gloss. in ver. puden conocer,* quod in ea lege fundatur hodierna practica, qua vitur Consilium Regium, quoniam autem ab ista lege videntur cæteræ similes processisse, ideo placuit eius verba referre, quæ sic habent. *Los Reyes de Castilla de antigua costumbre, y apronada, usada y guardada, puden conocer y proueer de las iniurias, violencias, y fuerças que acæcen entre los Prelados, y Clerigos, y personas Ecclesiasticas sobre las Iglesias, y benefiçios.* Hæc eadem lex sub eodem tenore verborum refertur in noua recopilatione *lib. 1. tit. 6. l. 2. incip. los Reyes, pag. 10.* vbi Alphonfus Azuuedo latè conatur probare iustitiam huius legis.

19. Alteram legem idem disponentem tulerunt Imperator Carolus, & Regina Ioanna Toleti die 11. Aug. anno 1525. incip. *Por quanto,* & habetur *lib. 2. recopil. tit. 5. l. 36. pag. 62.* vbi dicitur ad Regem pertinere de iure, & de immemorabili consuetudine tollere violentias quas faciunt iudices Ecclesiastici.

20. Tertia eiusdem argumenti lata Montisoni per eodem Reges anno 1542. habetur eodem *lib. 2. noua recopil. tit. 5. l. 37. incip. Porque semos informados.*

21. Quartam, eiusdem argumenti tulerunt iidem Reges anno 1536. incip. *Mandamos,* & habetur eodem *lib. 5. l. 38.*

22. Quintam tulerunt iidem Reges an. 1555. & habetur eod. *lib. 2. tit. 5. l. 39. incip. Otrosi,* & istæ sunt præcipuè leges disponentes de violentiis auferendis, & in prioribus legibus Reges affirmant, se posse cognoscere de iniuriis & violentiis, quæ accidunt inter Prælatos Ecclesiasticos & Clericos super Ecclesiis & beneficiis, idque ex consuetudine antiqua approbata, & vsitata, & obseruata. *l. 4. eiusdem noua recopil. tit. 1. de iurisd. regia, pag. 223. & seq.* Habentur multæ aliæ leges, quibus Ecclesiastici multa facere iubentur, vel prohibentur, illæ tamen leges non loquuntur de violentiis auferendis.

23. Ad istas omnes leges & alias similes vnico verbo respondebatur. Primum esse penitus inualidas, quia regula est nemine discrepante constituta & approbata quod quando leges Principum secularium disponunt aliquid circa personas, vel res Ecclesiasticas, tunc tales leges non valent, neque ligant propter manifestum defectum potestatis, siue iurisdictionis. Ita Canonistæ communiter in *cap. Eccles. S. Maria,* vbi Felin. *num. 40. vers. prima est, vt non procedat, de const. Gratus conf. 100. n. 36. lib. 1. Iul. Clar. in §. emphyteusis, q. 28. n. 7. ver. nec dicatur.* & ista regula est vera, licet tales leges continerent fauorem Clericorum, vel Ecclesiasticum. Anton. de Butrio, Imola, Abbas, & alij in *cap. quod Clericis, de foro compet. quos refert & sequitur Surd. conf. 301. num. 13. & seq.* Nec refert quod istæ leges potuerint ferri ex Apostolica concessione, quoniam neque Reges, qui eas tulerunt, fundarunt se in

T r 2 Apostolica

Apostolica concessione, vt patet ex ipsarum legum serie, & consequenter firma remanet conclusio supra posita, ex qua vltimus inferunt praecit. Doctores, leges contentas in C. Iustiniano. tit. de sacros. Eccles. & de Episc. & Cleric. licet non sint in damnum Ecclesiarum, nec repugnent sacris Canonibus, etiam de honestate non esse seruandas propter notorium defectum potestatis, seu iurisdictionis in statutu te, vt praedictum est.

24. Sexta excusatio proponebatur ex eo quod Reges Hispaniae vigore privilegiorum à Rom. Pontificibus concessorum possunt cognoscere de violentiis illatis à Praelatis Ecclesiarum Clericis suis subditis Ita testatur Menoch. *tratt. de reu. remed. 3. num. 356. & 357.* & Domin. Bañez *de iuris. & iure. quast. 62. art. 1. conclus. 6.* quorum auctoritas nunciatur ex his quae scribunt Carolus de Grassis *lib. 2. Regalium Francia. iure. 5. & 7.* & Ioannes Feraldis *de iuris. privileg. Regum Francia. iure. 11.* vbi dicunt Reges Francia ex antiqua consuetudine & privilegiis Apostolicis iudicare de articulis possessoris rerum spiritualium, & spiritualibus annexarum, & de violentiis & oppressionibus Clericorum. Item ex his quae scribit Octavianus Cacheranus *decis. Pedemon. 30. incip. Proposita fuit quastio. num. 1. & 15. vers. sed per privilegium.* vbi affirmat Duces Sabaudiae tam de iure communi, quam ex forma privilegiorum Imperialium à Sede Apostolica confirmatorum habere eam potestatem in Episcopos & Clericos in suo statu degentes, quam habet Imperator in eos, qui eius imperium incolunt, & licet haec inspectio iustum volumen postulare, nihilominus tamen ex mente Dominorum sequentia breuiter colligebantur.

25. Primum erat, potuisse quidem olim, ac posse nunc Romanos Pontifices ex causa rationabili concedere Principibus secularibus similia privilegia. Gratus *consil. 61. num. 22. & 23. lib. 1. Aufser. de potest. secul. reg. 1. fallen. 22.* & ratio est, quia quae sunt iurisdictionis, laicis possunt committi & delegari. Alterum erat, privilegia ista, quae sunt exorbitantia à sacris canonibus, non esse praesumenda, neque credendum fuisse concessa, nisi tenor privilegiorum exhibeatur, nam cum privilegium sit quid facti, non praesumitur nisi probetur. *l. in bello. §. facti ff. de captiuis. & postlimin. reuers.* Tertium erat, assertionibus duorum, trium, aut etiam plurimorum Doctorum affirmantium de ista concessione Apostolica non esse facile credendum, praesertim cum non referant à quibus Pontificibus, quibus Regibus, quod tempore & quo tenore fuerint concessa, nam esto quod fuerint concessa, videndum erat an privilegia essent perpetua, vel temporalia. Item an essent vni tantum Regi & respectu vnus tantum provinciae concessa. Item an respiceret particulares personas aliquorum Episcoporum & Clericorum. Item an essent concessa respectu vnus, vel alterius articuli tantum. Denique data concessione videndum erat an essent concessa sub aliqua modificatione, seu limitatione, quod ex eo fit verisimile, limitate & modificate fuisse concessa, quoniam non videtur prudentis cuiusquam fuisse Pontificis generaliter voluisse constituere Principes seculares, vel eorum Tribunalia, aut Parliamenta, iudices in causis quibusdam, seu articulis Clericorum, qui secundum Canonicas sanctiones solum tractari possunt, & solent in curiis iudicum Ecclesiasticorum, & maxime considerata natura Principum secularium, qui & tenaciter solent retinere semel sibi concessa, & liberius quam decet se extendere ad casus in concessione non comprehensos.

26. Ex his autem quae proponebantur, verisimilius videbatur non adesse aliqua privilegia Pontificia, quo-

niam iidem Hispaniae Reges, qui super istis recurribus, & violentiis inter Ecclesiasticos cognoscendis leges tulerant, nullam fecerunt mentionem Apostolicorum privilegiorum, aut Apostolica concessionis, nam Ioannes Castella Rex eius nominis primus, *lib. 2. ordinamenti Regij tit. 1. l. 5.* solum se fundavit in antiqua consuetudine approbata, & vsu tata, & obseruata. Imperator vero Carolus & Ioanna Regina in simili lege lata *anno 1525.* solum se fundarunt in iure & immemorabili consuetudine, vt videre est *lib. 2. noua recopilat. tit. 5. l. 36. pag. 62.*

27. Septima excusatio deducebatur ex lege lata Toleti à Carolo V. & Ioanna Regina *die 11. Aug. 1525.* & habetur *l. 2. noua recopilat. tit. 5. l. 36. pag. 62.* vbi Imperator asserit tam de iure communi, quam de immemorabili consuetudine ad se pertinere tollere violentias, quas inferunt iudices Ecclesiastici, & aliae personae in causis, quas cognoscunt, non admittendo appellationes legitime interpositas: nam si, vt lex ait, Reges Hispaniae habent pro se immemorabilem consuetudinem, consequenter possunt allegare quicumque titulum voluerint, in primis vero Apostolicum privilegium.

28. Sed respondebatur primò in casu proposito nullam immemorabilem consuetudinem apparuisse probatam, quam tamen plenè & concludenter probare oportebat, iuxta requisita per gloss. in *cap. 1. de preser. lib. 6.* quam semper Rota fuit sequuta. Secundo dicebatur ex vnica enunciatiua contenta in lege lata à Principe seculari super materia, cuius ex natura sua est incapax, nullo pacto probari immemorabilem ad fauorem Principum secularium, quia si per similes enunciatiuas prolatas à personis interessatis probarentur consuetudines immemorabiles, facile totius Republicae Ecclesiasticae status perturbaretur, & & omnis iurisdictione Ecclesiastica vsurparetur. Postremo dicebatur quòd licet talia adessent privilegia, & consuetudines, adhuc non suffragarentur, cum per Bullam in Cœna Domini omnia sint sublata.

29. Octaua excusatio proponebatur ob peculiarem consuetudinem, illamque antiquissimam Regni Aragoniae, de qua testatur Michael Molinus in *reper. for. Aragon. in ver. firma iuris. vers. die 21. Febr. anno 1127.* & Hieron. Portoles in *2. part. schol. in reper. Molini. in §. firma. num. 101.* vbi asserunt, quòd Clerici Aragoniae possunt habere recursum ad Curiam iustitiae Aragonum, & ab illa obtinere inhibitionem contra alios Clericos etià Episcopos proprios eorum Superiorum, si ipsi illos indebitè grauent, quòd etià post Concil. Trident. & Bullam Cœnae fieri posse celsus Petrus Cenedus in *Collectan. iuris Canon. part. 2. collect. n. 17.* Cæterum respectu personarum Ecclesiasticarum Dominis valde displicuit haec firma iuris, considerabant enim quòd in firma obtenta à Procuratore Pauli, dicebatur quòd firma iuris vigore fori locum habebat in omni casu, cum tamen nullus ex Doctoribus allegatis pro defensione istorum recursuum auderet asserere tam generalem facultatem, sed eam restringeret vel ad casum negligentiae iudicis Ecclesiastici, vel ad casum violentiae & oppressionis. Quamobrem Rota censuit istam fori obseruantiam respectu Ecclesiasticorum non esse tolerabilem, quam damnabant decreta Conciliorum, Romanorum Pontificum responsa, & nominatim quoque Bulla in Cœna Domini excommunicatione coercerebat.

30. Sed neque auctoritas DD. quos allegabat pro ea Hieron. Portoles contrarium suadebat, cum solum adducerentur. Nauarr. in *c. cum coningat. remed. 1. de re. script. & in Man. c. 27. n. 70.* & Couar. in *p. 99. c. 35. n. 3.* Octavian. Cacheran. *decis. 30. Pedem. num. 13.* & Carolus de Grassis *de Regalib. lib. 2. in 7. iure. & Aufser.*

de potest. fecul. sub. Eccles. perf. reg. 2. fallan. 20. quibus paulo antea factis videbatur responsum.

31. Nonò & postremò informantes pro Paulo per decisiones Rotalis eam excusare nitentur, quibus hoc Tribunal, recurrentes ad Regia Prætoria, & iudices seculares, vt vim iudicium Ecclesiasticorum coërcerent, sapè excusatos habuit. Achill. *decif. 36. de appell. impress.* & fuit decim coram R. P. D. Seraphio Rallallo, Roræ Decano in vna Tarracon. vil. læ de Reus die 4. Decemb. 1592. & nuper in vna Salmantina Canonica coram R. P. D. Laurentino Blanchetto die 24. Maij præsentis 1595. Achilles enim ait Rotam censuisse non attentasse quemdam, qui post inhibitionem Rotalem iuit ad Consilium Regium pro manutatione suæ possessionis, quam poterat propria auctoritate defendere, quia vrbanius egit ex deductis per Parisium *consil. vii. lib. 4.* quod in Salmantina apertius explicabatur suis verbis, quoniam isti recursus ad defensionem propriæ possessionis, & appellationis admissionem non est improbat.

32. Has tamen decisiones Domini intellexerunt habere locum, quando quis recurreret ad simplex auxilium laicorum, vt de facto defenderetur à grauamine & vi illarum, per quam quia de facto expellebatur à sua possessione, nò secus ac si quis inuocaret auxiliu cuiuslibet transeuntis per vicus, vel plateas, si fortè de facto ab aliquo potentiori pelleretur de propria domo, non autem vt posset à iudicibus laicis defendi per citationes, inhibitiones, & iuris firmas, & communicationes pœnarum emanatas à dictis iudicibus contra Prælatos, & iudices Ecclesiasticos, quia tales recursus tamquam illicitos, nunquam tolerandos censuerunt, in eaque re grauissimè lapsum Couarruuiam in *pract. quæst. cap. 35. num. 3.* & ceteros idem opinantes vno consensu affirmatum fuit.

33. Decisio in causa Tarraconens. non poterat Paulo suffragari, quia præterquam quodd Archiepiscopus vigore Papalis rescripti poterat propria auctoritate possessionem oppidi de Reus apprehendere, & in capienda etiam possessione interuenere consentus totius Vniuersitatis, quæ spontè consenserat, vt possessio caperetur, propter quam excludebantur attentata. Crescen. *decif. 17. in fine l. 1. tit. vt lite pendens. Peregri. decisio. 93. incip. In causa Pampilonens. l. 1. difficultatem tollebat, quia in eo casu Archiepiscopus vigore eiusdem rescripti Pontificis poterat inuocare auxilium brachij secularis, vt securus & tutius caperet possessionem, & reliqua conficeret, quæ ad eundem finem pertinebant, manifestum est autem iudices delegatos de iure communi posse recurrere ad iudices seculares, & inuocare illorum brachium, siue auxilium pro exequendis rebus sibi commissis, *cap. prætor. de offic. deleg. Nauarr. in d. cap. cum contingat. de rescript. remed. l. num. 2. 3. & seq.* Idemque posse facere quemlibet alium, cui hoc esset rescripto Pontificio specialiter concessum, explorati iuris erat.*

34. Dicebant insuper Domini, quod licet prædictæ decisiones Rotalis, & aliæ similes veræ sint, nihilominus consilia Regia, & alij iudices laici nihil aliud facere debent, præter exhibere nudum auxilium ad manutationem: nam si ad alia procederent, recursus esset illicitus, & causare attentata. Lancell. *de attentatis. cap. 4. limit. 1. num. 37. & 38.* vbi allegat aliquas decisiones Rotalis, & Mandol. in *tract. commiss. in formula 14. in ver. reuocandi, vers. quarto qu. ro.* quamuis fateatur prædictas decisiones esse iuri, & rationi conformes, timet tamen, ne aniam præbeant Regibus, & quibusuis dominis temporalibus intromittendi se in causis beneficialibus, & rebus & personis Ecclesiasticis.

35. Ex suprascriptis tandè inferebatur istas decisiones
Tom. IX.

non potuisse Paulo Lezani suffragari, qui si prætendebat se grauatum, debebat omnino tribunali seculari recurrere ad immediatum Superiorem Ecclesiasticum, vel ad Nuncium Apostolicum. *cap. si Clericus 11. q. 1. cap. filius. 16. quæst. 7.* vbi de Episcopo grauante recurritur ad Metropolitanum. Quod verò inibi additur de adeundo Rege, si Metropolitanus etiam remedium adhibere negligat, nec potest istos recurrentes tueri, cum ille recursus nec possit, nec debeat fieri ad effectum obtinendi inhibitiones, aut comminationes pœnales contra Ecclesiasticos, vt supra dictum est, qui neque ratione personarum, neque rerum suarum subiciuntur iurisdictioni laicorum, Marian. Socin. in *cap. si quis Clericus, num. 28. & in cap. sanè, num. 10.* vbi reprobat Hostien. *de foro compet.*

36. Et ad omnium suprascriptorum corroborationem dicebat Domini optimè facere decisionem Rotæ 10. *de consuet. in antiq.* vbi reprobat consuetudo Anglicana, quod Rex possit cognoscere & habere iurisdictionem in Clericos. Merito itaque pronunciatum fuit Paulum propter talem firmam à iustitia Aragonum obtentam, & vsum illius in sententiam excommunicationis ipso iure incurrisse. Recensete autem casus particulares à iure permisos, in quibus liceat adire Magistratus seculares, non erat præsentis speculationis, nam licet nonnulli sint in iure expressi, in quibus nedum licet, sed etiam oportet iudices adire seculares, vt in *cap. ceterum de iudic. & in cap. presidentes, & in cap. vt officium, §. compescendi, ver. denique, & vers. statumimus, de heret. in 6.* in proposita facti specie satis fuit: docuimus Paulu non habuisse recursum in casu à iure Canonico permisso, quæ autem nota censenda esset opinio Doctorum defendentium istos recursus tanquam licitos, non erat huius tribunalis, nec iudicij, cum censum super doctrinarum & opinionum ad res præsertim Ecclesiasticas pertinentium approbatione, vel reprobatione ad Romanum Pontificem pertinere noscatur. Turrecrenata in *summa, de Ecclesia, lib. 2. cap. 107.*

DECISIO ROTÆ coram R. P. D. Pegna.

In Brundisina Gabelle die 13. Februarij 1604.

§. 1. **C**ommunitas & homines terræ Menna Brundisina. Dicecclis, vt subuenirent vrgentibus necessitatibus census super datis panis, vini, & olei, & aliis redditibus, imposuerunt in totum pro summa 57000. ducatorum, cū promissione, quam simul congregati tam communi, quam proprio nomine fecerunt, quod prædictos census, tanquam de propriis pecuniis emptos defenderent, & de emptione sub hypotheca omnium bonorum obligari voluerunt. Anno 1544. eadem Vniuersitas, daua prædicta super census fuerat imposita, ac omnes alios redditus & prouentus publica citatione præcedente arrearunt, seu locarunt Donato Antonio & Bernardino Domino ad 14. annos, cum pacto, quod intra dictum tempus prædictum debitum 57000. ducatorum extinguerent, quolibet scil. anno certam partem, interim verò soluerent annuos fructus partis non extinctæ, & vltèrius persoluerent etiam annuatim debita fiscalia, & alia annua onera eiusdem Vniuersitatis. Interim cum Donatus Anton. & Bernardinus maiorem partem prædictorū ducatorum 57000. extinxissent, & annua onera soluisent, & multa de prædictis bonis hypothecatis

pothecatis in potestatem Clericorum deuenissent, à quibus praedicti arrendatores exigere volebant eam partem & portionem, quam exigebant, antequam bona ad Clericos peruenissent, & Clerici contribuere alicui solutioni debitorum fiscalium, vel extinctionis debiti censuum recusarant, moto iudicio coram Archiepiscopo Brundusino, eius Vicarius pronunciauit quoddam Clerici per decennium praeteritum pro tribus tertis soluere in rebus emptis & donatis tenerentur, & in futurum quoddam possiderent, excepto ad titulum Ordinis facti, non tamen in fraudem, & pro debitis contractis bona empta & donata & patrimonialia transuissent cum oneribus suis, & Clericos teneri contribuere, non tamen si donatores & venditores fuissent soluendo. Rursus eosdem Clericos teneri pro bonis tenentibus contribuere, donec peruenerint ad Ordines sacros de bonis donatis ad titulum ordinationis. Causa in partibus sic diffinita in gradu appellationis introducta in Rota, dubitanti a sententia Brundusina esse confirmanda, vel infirmanda. Et quia articulus erat clarus & exemplaris, proposita causa die 5. Martij, & 7. Nouembr. 1603. folis arrendatariis informantibus non fuit capta aliquare solutio; quia Domini maturè considerare & intelligere uoluerunt naturam bonorum, super quibus imponuntur haec onera, & similiter naturam onerum fiscalium. Denique in hac ultima propositione Rota contra arrendatores informantes respondendum censuit sententiam Brundusini non fuisse confirmandam. Clara est enim conclusio, Ecclesiasticas personas non teneri ad gabellas, collectas, impositiones, datias, & quaelibet alia onera à laicis imposita *c. non minus, & cap. aduersus, de immunitate Eccles. c. 1. eod. tit. lib. 6. Bero. late conf. 31. incip. Consultationibus lib. 1. & fuit in Rota saepe decisum, & signanter in causa Valent. gabellæ 4. Nouembr. 1595. & die 29. Ianuar. 1595. coram Dom. meo Pamphil. & die 9. Decembr. 1598. coram bon. mem. Orano, & in causa Cordoben. gabellæ coram me die Vener. 19. Ianuar. 1607. & ista conclusio adeo vera est, ut laici cogentes Clericos ad istas contributiones sint excommunicati, ad effectum enim ut Clerici, seu personae Ecclesiasticae legitime possint subire ista onera, & ad ea perfoluenda compelli, inspecto iure Canonico sequentia copulatiue requiruntur. Primò ut adsit magna necessitas, cui alias facile subueniri non possit, ut tunc Clerici cum laicis contribuant, probatur in *d. cap. non minus*, ubi expresse notat Abbas *nu. 5. vers. secundo requiritur, & d. cap. aduersus, de immunitate Eccles.* ubi Abbas *num. 4.* & clarius apparet per *Extrauag. Benedicti XI.* substitutio de immunitate Ecclesiastica. Secundò debet concurrere communis utilitas, vel saltem pietas, ut in *d. c. non minus, & c. aduersus*, & de pietate considerauit text. in *l. ad extractions, C. de sacros. Eccles.* Tertio oportet quod onus illud sit tale, ut ad illud sustinendum laici non sufficiant, quia Clerici & Ecclesiae solum tenentur cum laicis contribuere in subsidium, & ubi laicorum non supersunt facultates, ut in *d. c. non minus, & c. aduersus*, quas condiciones considerauit Benedictus in *d. Extrauag. de immunitate Eccles. lib. 1. ceterum attendant sollicitudine Ecclesiarum Prelati & Clerici Lateran. Concilij*, quod in huiusmodi subuentionibus solum casum necessitatis, aut communis utilitatis, ubi laicorum ad id non supersunt facultates, deliberatione prouida noscitur expressisse. Quarto requiritur quoddam ad onus huiusmodi imponendum uocetur, & consentiat Clerus, nec sufficeret Episcopus cum Capitulo, quia quoddam omnes tangit, ab omnibus particulariter approbari debet, *cap. cum omnes, de constit. cap. quod omnes, de reg. iur. in 6. & probatur in cap. aduersus. ibi, uerum si quando forte Episcopus simul cum Clerico, & consideret Abbas in d. cap. non minus, n. 4.**

& 5. Quintò & ultimo in istis oneribus imponendis ad effectum ut Clericus teneatur, potissimum requiritur, ut Papa consulatur, & ipso consulto, & non aliàs, Clerici contribuant, *d. cap. aduersus*, ubi notat Abbas, *nu. 5. v. 4. requiritur*. & sic fuit expresse cautum per Benedictum XI. in *dicta Extrauag. de immunitate Ecclesiarum*, & merito, quia si arbitrio Episcopi & Cleri hoc relinqueret, facile contingerent huiusmodi impositiones & onera per ambitum & preces Principum, & ministrorum laicorum, quibus occurrere solent Romani Pontifices, qui aliter, quam causa cognita ipsas facultates ut Clerici contribuant concedere solent. Postremò requiritur quoddam ad haec onera, & impositiones soluendas postquam praedictis requisitis concurrentibus imposita fuerint, Clerici, & personae Ecclesiasticae non à ministro laicis, sed ab Episcopo superiore Ecclesiastico compellantur, Princeps enim, & potestates seculares non possunt se in his introuidere. Ita Innocentius in *d. cap. non minus, num. 6. vers. quamuis ad ea. lason. in l. ad institutiones, num. 4. vers. ad hoc tamen. & num. 6. vers. quod uerum credo. cap. de sacrosan. Eccles. & Innocent. & Bald. communiter sequuntur Doctores, & signanter Abbas in *d. cap. non minus, num. 18. vers. dicitur tamen, de immunitate Ecclesiarum*, & Guido pap. *decis. 87. in fine, vers. si tamen dicitur uiri, & quamuis ista non uideantur pertinere ad istum casum, in quo agebatur de soluendis oneribus rebus ipsis, seu bonis impositis, antequam peruenissent ad manus Clericorum; adhuc remanebat periculum saltem ratione illorum onerum, quae arbitrio Principum imponuntur, quoddam possent Clerici & Ecclesiae tractu temporis grauari ad ista onera perfoluenda.**

2. Ad istud periculum uitandum informantes pro arrendatariis deducebant primò, quoddam bona de quibus agebatur, transire debuerant cum oneribus suis, praesertim cum essent hypothecata, glossa in *cap. 1. in ver. senioribus, de cons. Bald. consil. 280. vol. 2. ver. Nam cum c. si uis si peruenisset, el. 2. Ancharan. consil. 103. n. 3. in fine, vers. ad hoc respondeo, & n. 4. vers. & confirmatur. Bellon. cons. 40. num. 5. Thefaur. decis. 134. nu. 9.* ubi affirmat ita bis fuisse iudicatum, sed hoc motuum non placuit Dominis, quia licet possit procedere respectu onerum realium impositorum antea, quam bona peruenerint ad Ecclesiam: seorsum autem esse dicebant, quando onera, non essent uerè realia, quia tunc si deueniant ad Ecclesiam, uel personas Ecclesiasticas, non durant talia onera, quod ut manifestius intelligeretur, Domini distinguebant aliquos casus.

3. Primus est quando possessionibus, praedijs, seu bonis propter bona ipsa inducuntur, siue imponuntur onera, ut *l. Rescripto, §. fin. & l. minus, §. matrimoniorum de mun. & honorib.* & hoc casu res onerata ad quemcumque peruenerit, cum illo onere transit, & consequenter Clericus ad quem peruenerit, pro illis soluere tenetur, est enim onus illud certum, reale, & perpetuum. Ita tenuit Innocentius in *cap. non minus. Calder. cons. 7. num. 2. vers. subdit tamen, de constit. Archidiaconus in cap. 1. de immunitate Eccles. lib. 6. quem sequuntur ibidem Ioannes Andreas num. 5. in princ. & Gemianus num. 9. Abbas cons. 93. num. 2. vers. certum est, lib. 1. Anchar. cons. 96. num. 6. vers. cessat autem Ang. cons. 24. Bartol. in *d. l. Rescripto, §. ultimo, num. 5. ff. de mun. & honor.* & in *l. placet, num. 59. C. de sacros. Eccles.* quem refert Alphonsus Alvarez in *speculo iuris Pontificij, c. 25. §. 6. quoad principalem, vers. nam si dicitur, 4.* Secundus casus est quando impositio onerum non est perpetua & certa, sed pro uarietate negotiorum inminentium, & immutatur illa impositio, quae fit, ut*

dicunt

dicunt praecitati Doctores, pro solido & libra, & tunc si res tali modo grauata perueniat ad Ecclesiam, definit dotate illud onus, *cap. nouerit 10. quae. 1. cap. 1. de iure patronatus lib. 6. Archidiaconus d. cap. 1. de immunitate Ecclesiae lib. 6. quem refert, & sequitur Ioannes Andreas num. 5. in sine. & Geminianus ibidem. n. 9. vers. tamen subiebat, & Calder. d. conf. 7. de consil. num. 2. circa finem. vers. subdit tamen. & licet paulo post vers. ista quidem, idem Calderin. considerata rei grauitate addebat, quod ista indigerent declaratione Summorum Pontificum, quoniam in Ecclesiarum laesionem possent talia statuta emanare, ipse tamen statim inherendo opinioni Iacobi Butrigar. & Bartol. supra dictam adstructionem amplectitur.*

5. Tertius casus, est quando ista onera, seu collectae & impositiones imponuntur ratione personae tantum propter bona, & isto casu, cum non inhareant rebus, sed ratione personarum potissimum imponuntur consequenter non possunt imponi nisi subditis, hoc est, ciuibus, & incolis. *l. scriptum, §. vbi glossa. ff. de mun. & honor.* Vnde cum Clerici non sint subiecti, non possunt talia onera imponi, nec ipsis, nec Ecclesiae, siue antea quam peruenirent ad Ecclesiam, fuerint imposita, siue postea. Ita praecitati Doctores, & signanter Geminianus in d. cap. 1. de immunitate Ecclesiae num. 9. in sine. vbi concluditur ex hoc patere responsum ad omnia iura, quae in contrarium possent allegari, quia loquuntur in praediis tributariis, & sic quando onera sunt annexa rebus, & non personis.

6. Cum ergo impositiones censuum, de quibus agebatur, non essent onera certa & ordinaria ac perpetua, nec proprie realia Clerici, & Ecclesiae ad quas ista bona pertinerunt, non tenebantur ad eorum solutionem. Idem iudicium fuit de solutionibus fiscalibus; nam licet informantur pro arrendatoribus contentendae esse onera perpetua, conformia, & consueta solum ab habitatoribus pro tuitione marinarum nauium, & militum stipendiis iuxta estimationem, & descriptionem antiquitus in catalogis factam, quia tamen praecitati Doctores affirmabant tales descriptiones, quae sunt pro solido & libra non esse perpetuas, sed mutari pro varietate negotiorum imminentium, ita Ecclesiae, & personae Ecclesiasticae ad istas solutiones non teneri, licet ad illas pertinerent bona huiusmodi solutionibus grauata. *rap. 1. de immunitate Ecclesiarum, lib. 6. vbi Archid. Ioannes Andreas & Geminianus n. 9. Clementin. de censibus, & est communis opinio.* Et ex his merito fuit conclusum contra arrendatarios, & sententiam Brundufinae fuisse reuocandam.

DECISIO ROTAE
coram doctiss. Domino meo
Coccino Decano.

In una Romana domus de Scapucciis die 19. Ianuarij 1611.

§. 1. DOMINI post muturam causa discussionem censuerunt non esse locum Aegidianae, quia ex defectu potestatis statuentis non comprehendit personas Ecclesiasticas, & earum bona, vt saepe censuit Rota, vt in decision. allegatis per moderatum Eugubinum in cons. 20. n. 8. vol. 2. bona enim Ecclesiae dicuntur sancta Sanctorum, & nulli liceat, & c. quicumque 12. q. 2. & dicuntur patrimonium Christi, & c. dm. ex

eo, de elect. in 6. late Felin. in cap. constitutus, num. 19. de rescript. & propterea habens iurisdictionem laicalem tantum, in illis nullam habet potestatem, cap. quae in Ecclesiarum. & cap. Ecclesia S. Mariae de consil. & utrobique notant Doctores omnes, qui defectus potestatis intrat etiam in casu, de quo agitur: quia licet agatur de vtili dominio inter laicos, tamen cum sit connexum, & dependens a dominio directo, quod est magis dignum, & effectus ac qualitas quaedam ipsius, quae non potest esse sine subiecto, vt post Bart. in Extratrag. qui sint rebelles, in ver. rebellando, num. 17. dicit Ial. in consil. 76. n. 14. lib. 1. & late probat Bero. in e. quae in Ecclesiarum num. 10. de consil. & ideo ratio ne connexitatis, tale iudicari debet, quale est directum, cap. r. r. stato. de consil. cap. praeterea, & ibi gloss. de officio deleg. l. 2. ff. de iurisd. omn. iud. late Cotelian. Cotta in ver. connexorum. in specie quod cognitio causae annexae spiritualibus spectet ad iudices Ecclesiasticos, est text. expressus in cap. quanto. & ibi late gloss. in ver. connexa. & DD. omnes de iudic. & propterea videmus quod ratione connexitatis illud, quod est radicatum in pupillo, extenditur ad maiorem. *l. si communem. ff. quemadmodum seruit. amit.* & quod eadem ratione, si causa est communis inter laicum & Clericum forum Clerici extenditur ad laicum. Bart. in l. praecipimus. in §. eod. num. 1. C. de appell. & si res est communis Episcopo & Capitulo si Episcopus moritur, non currit praescriptio contra Capitulum. Abb. in e. 1. de praescript. num. 4. & priuilegium illius, qui habet vacationem munerum, extenditur ad socium, gloss. in l. fin. C. de muner. & honor. lib. 10. & alia quamplura exempla adducit Andreas Siculus in consil. num. 38. & seq. lib. 2. & praedicta tanto magis procedunt in casu, de quo agitur, quia omnes causae istius dominij vtilis spirituales sunt, & propterea ab eis recipit iudicium. Cardin. in Clem. per literas, num. 12. quae. 15. de praeben. Efficiens enim est Ecclesia, materialis bona ipsa Deo dicata, finalis vero vtilitas ipsius Ecclesiae. Ita arguunt, & concludunt Bero. in cap. quae in Ecclesiarum, n. 9. & seq. & praesertim n. 12. de consil. Saluian. cons. 9. num. 23. & pro ista sententia videtur bonus text. in c. ceterum. vbi Abb. in princ. de iudic. quem allegat Bero. loco praecitato, vbi lis inter vassallos terminanda est per dominum feudi, etiam quod sit Ecclesiasticus, & hanc quoque sententiam secuti sunt Fulgos. in consil. 166. num. 3. vers. quiniò quia, & col. penult. in princ. vers. rursus. vbi quod iudex laicus nullo pacto potest se introumittere, etiam quod agatur de vtili dominio inter laicos. Cardin. in consil. 92. num. 8. in sine. vers. in super. Calder. consil. 15. num. 1. de iudic. Rebuff. de decimis. q. 10. num. 1. Cuman. consil. 41. num. 2. vers. Sed his non obstantibus. Campeg. inter consil. Bruni. consil. 2. num. 35. vers. & hoc quia feudatarius vol. 1. Aegid. consil. 40. num. 3. in fin. vers. & est ratio, & haec videtur esse opinio Francisci de Tigrino, & Huberti de Bobio, vt colligitur ex traditis per Ioan. Andr. in cap. quoniam frequenter, num. 34. per Butt. in §. quod si super, num. 19. vers. si autem venit, & per Abb. in §. in aliis, n. 28. vt lite non contest. pro qua possunt etiam allegari, quia in effectu hoc sentiunt, Federic. de Sen. consil. 245. num. 3. vers. sine praesidio veritatis. Gemin. in cap. fin. num. 14. de foro compet. in 6. Ancharan. in cap. ea, quae n. 12. de reg. iur. in 6. Bologn. in addit. ad consil. Ioan. de Anan. 84. num. 7. Aluar. Valasc. de iure emphyt. quae. 39. num. 14. vers. & idem si durante emphyteusi.

2. Et praedicta corroborantur etiam alia optima ratione, quia paria sunt forum sortiri, & statutis ligari, cap. 2. de consil. in 6. quod argumentum ponderat Bero. in d. cap. quae in Ecclesiarum num. 12. Sed sic est quod laicus nullo pacto potest statuere super vtili dominio rei emphyteoticae Ecclesiae, vt ex textu clarius

rus. in d. cap. que in Ecclesiis, de const. & iste est germanus intellectus illius textus, ex allegatis per Riminaldium. *ibid. num. 2. vers. secundus vero fuit, cum pluribus sequen. usque ad n. 15.* & quamvis dici posset hoc esse verum, quando agitur de mutatione vassalli, quia tunc agitur de praedictio Ecclesiae, tamen considerabant Domini, quod circa validitatem statuit inter alia duo possunt considerari, scilicet defectus potestatis statuentis, & praedictio Ecclesiae: vt in d. cap. que in Ecclesiis, & habetur etiam in cap. Ecclesia sancta Maria, de const. & est considerat Bero. in d. cap. que in Ecclesiis, nu. 9. in statuto autem disponente super vtili dominio laici, concurrit praedictio Ecclesiae, propter mutationem vassalli. Campegi. inter const. Bruni, const. 2. n. 36. *vers. & ideo non possunt statuere.* Riminaldium, qui late hoc probat, & multos allegat in d. cap. que in Ecclesiis, num. 12. de const. & dicit *ibid.* Bero. d. num. 9. concurrit etiam defectus potestatis statuentis ratione connexitatis, quam habet, dominium vtile cum directo, vt supra dictum fuit, & probat Bero. loco proxime citato. *ver. alia quoque ratione, & in specie, quod statuta laicorum non comprehendant vtile dominium in bonis emphyteoticis, tenuerunt Card. conf. 2. num. 1. vers. Item in hereditate Bald. in auben. si quas ruinas, num. 9. C. de sacros. Eccles. Campegi. inter const. Bruni, const. 2. num. 34. vbi quod ista opinio est verior. Abb. const. 72. in princ. lib. 1. & in cap. que in Ecclesiis, num. 2. in 3. not. vbi etiam Bero. num. 8. & Dec. num. 6. de const. Saluian. const. 9. num. 25. Bald. const. 300. num. 1. & 4. lib. 1. Iaf. const. 152. num. 9. lib. 4. Cuman. const. 41. n. 2. *vers. sed his non obstantibus, & est de mente Castren. in const. 146. ibid. princ. & const. 300. col. 2. in fine, vers. & idem si tenor. lib. 2. dum dicit in successione feudi emphyteutis non esse attendendum statutum loci, sed tenorem inuestiturae.**

3. Non obstat in contrarium adducta, & primò, quod dominium vtile non est Ecclesiae, sed laici inuestiti, & idè iudex laicus est iudex competens, quia connexitas quam habent ista dominia inter se, non efficit, quin vtile dicatur proprium laici non autem Ecclesiae, & licet inseparabile videatur à directo, tamen potest diuerso iure censi eo modo, quo vna & eadem res potest diuerso respectu, imò ratione diuersarum personarum diuersimodè iudicari, vt in puncto dicit Surd. in const. 358. num. 19. *vers. nec mouet. lib. 3.* Nam fuit responsio quod licet sit verum, quod aliquando vna & eadem res possit diuerso iure censi, hoc tamen procedit, quando respectu diuersae personae, vel diuerso respectu concurrit diuersitatis ratio; secus autem, quando eadem ratio concurrit vt declarat. Abb. in cap. cum in tua, n. 7. *vers. solutio ex diuersitatis rationibus, de decim.* Dominium autem vtile non potest diuersimodè considerari respectu Ecclesiae, & laici, cum semper remaneat annexum cum directo, nam per concessionem factam laico actualiter non separatur à directo, sed per quamdam fictionem intellectus, vt dicitur de iure patronatus, glossa 1. in cap. pia mentis, 16. *quest. 7.* quam sequitur Andr. Siculus in cap. quanto, num. 16. *vers. & ita dicitur, de iudic.* quae operatur, vt dominij vtilis capax sit laicus, non autè quod ita efficiatur laicale, vt iudex laicus sit iudex competens, imò cognitio praeseruat iudici Ecclesiastico. Alex. const. 48. in fine, lib. 1. & in propriis terminis Bero. in d. cap. que in Ecclesiis, num. 9. *vers. alia quoque de const. & sic cessat argumentum Sardi in d. const. 338. num. 9.* quod bona sunt personarum accessoria, quia hoc est verum, quando res omnino transfertur; secus autem quando solum dominium vtile, quod remanet connexum cum directo, & idè non potest diuerso iure censi, vt dictum est.

4. Nec praedicta responsio potest elidi, ex quo aliqui voluerunt causam possessorij beneficij posse tractari coram iudice seculari, & tamen possessio est connexa cum proprietate spirituali, quo argumento vitur Surd. vbi supra num. 25. quia necum tollitur obiectum, ex rationibus praedictis, & ex adductis per Bero. in d. cap. que in Ecclesiis, num. 12. in fine, sed ex quo communis sententia est in contrarium, vt testatur Aufer. in addit. ad decif. Capella Tholosane 471. in cap. Item fuit questum, & de communi etiam testatur Aluar. Valac. consularione 93. num. 3. eam sequitur etiam Gulielmus de Bened. in cap. Raynuius in vir. & uxorem, decif. 2. num. 38. & infiniti, qui possent allegari, & semper etiam approbavit Rota, vt in decif. 4. de lit. contest. in antiqu. quam ad punctum allegat Aufer. vbi supra, & est etiam decif. Putci 361. in fin. lib. 1. & fuit saepissimè resolutum, & signanter in causa Osen. Canoniceus 1. Decemb. 1595. coram Reuerendissimo Domino meo Decano.

5. Non obstat quod etià in puncto plures Doctores videantur tenere contrarium, scilicet quod iudex laicus possit cognoscere super tali dominio vtili inter ipsos laicos, quia istorum Doctorem auctoritates facile tolluntur, Nam Albert. Brun. de stat. art. 8. ante num. 107. *vers. & facium hac,* qui pro ista opinione allegatur, nihil firmat, sed solum refert opinionem Vberti de Bobio, & Francisci de Tigro, quos male intellexit, quia ipsi pro contraria sententia possunt allegari, vt ex Butrio, & Io. Andr. & Abb. supra dictum est, & propterea Surd. in d. const. 338. num. 17. dum allegat. Brun. decipitur. Abbas verò in c. quoniam frequenter, §. in aliis, num. 28. lit. non contest. licet videatur dicere quod Clericus veniens ad causam pro defensione emphyteotae, non possit declinare iurisdictionem; tamen est aduertendum, quod impressio est mendosa, quia Spec. de primo decreto, §. resat videre, n. 24. & 25. quem ipse allegat, expressè tenet quod iudex laicus non est iudex competens Clerici venientis ad causam, etiam quod renunciet priuilegio fori, & in omnem euentum dictum Abbas esset contra gloss. in cap. Clericus nullum 11. *quest. 1. in ver. secularum* Cumanus autem in const. 84. est sibi contrarius in d. const. 41. num. 2. *vers. sed his non obstantibus, & in eodem casu Cumanus, contrarium consiluit Fulgos. in const. 166. locis praecitati.* Decisio verò in causa Auximiana bonorum 19. Ian. 1604. licet in terminis dicat, quod est locus Aegidiana, quando agitur de vtili dominio inter laicos, quia personae sunt seculares, nec agitur de bonis, sed super possessione inter ipsos laicos, non firmat quod causa possit cognosci coram iudice laico, sed firmat potius, quod Aegidiana habeat locum coram iudice Ecclesiastico quando agitur inter laicos, quod non est verum, quia Aegidiana respicit ordinatioria iudicij, & ideo seruandum est ius fori. Conrad. de Aegid. limit. 4. art. can. reintegranda num. 1. & 12. in foro autem Ecclesiastico, vt dictum est, non habet locum Aegidiana; & propterea cum prima vice illa decisio fuerit allegata in causa Sabin. Villetterat 9. Iunij 1606. coram me, in qua agebatur de vtili dominio inter laicos, & dubitabatur an esset locus Aegidiana Rota voluit videre de iustitia mandati de manuteneendo, vt in positionibus, & diaris dominorum fuit annotatum quia cum Rota habeat vtramque iurisdictionem, nempe Ecclesiasticam & laicalem, cum cogere de vtili dominio, sustinebamur vices iudicium Ecclesiasticorum, & propterea erat seruandum ius fori Ecclesiastici.

6. Neque facit alia ponderatio, nempe quod si paria sunt forum fortiori, & statutis ligari, multi Doctores tenent, quod Princeps laicus potest statuere super vtili dominio, dummodo non laedatur Ecclesia, & abique

abique illius praedicio, quos allegant Tiraquell. de retrat. lignag. gloss. 13. num. 8. Surd. d. consil. 338. num. 14. in fin. ver. quatio, quod statuta laicorum. & Aluar. Valasc. de iure emphyt. quest. 17. num. 11. & hoc etiam reperitur scriptum in quadam annot. bonae me. Orani in causa Mediol. bonorum 13. Novembr. 1596. Nam dixerunt Domini quod Anchar. in consil. 125. num. 7. & in consil. 443. num. 2. & 3. fuit auctor istius opinionis, & ideo resolutio pendet ab intellectu Anchar. qui verè loquitur in casu, quo emphyteus fuerat acquisita pro haeredibus; & movetur primò, quia aderat statutum per quod feminae excluderentur, unde subdit quod ex eo, quod feminae non poterant esse haeredes, non erant successibiles in emphyteusi acquisita pro haeredibus; & secundò movetur, quia pater acquirendo pro filiis; vel liberis, non censetur acquisivisse pro feminis, quia censetur se conformasse cum dispositione statuti, & eodem modo acquirere, & ita intelligit & declarat Anchar. Socin. iun. in consil. 71. n. 43. & ad fin. lib. & Bran. de stat. art. 8. num. 106. in prin. & ita illum etiam intellexit Rota in causa Romana domus S. Ludouici 27. Novembris 1601. coram Reuerendissimo Domino meo Decano; & coram me in causa Romana emphyteusis 18. May eiusdem anni. & 28. Novembris 1603. & alias saepius, & quamvis Anchar. subdat quod statutum non disponit super rebus Ecclesiae; sed super vtili dominio, quod est laicorum; tamen est advertendum, quod non loquitur de statuto in ordine ad vtile dominium, sed de statuto in ordine ad intentionem acquirentis, quae intentio acquirentis ut masculis extantibus feminæ non succedat, non laedit Ecclesiam, cum ipsius non interstet, ut patet in magis acquirit vni, quam alteri ex filiis, sed non propterea dicitur, quod si pater acquirat pro filiis masculis, & feminis, ita ut omnes in simul succedant stante statuto exclusivo feminarum, feminae non possunt succedere, quia hoc esset contra iuris communis regulas, secundum quas tenor iuventurae est servandus, & non statuta loci, ut per Castrensi. locis supra allegatis. & Doct. qui generaliter ponunt istam conclusionem quod stante statuto exclusivo feminarum, feminae in emphyteusi censentur excludi, non fundant se in statuto, sed in intentione acquirentis, qui praesumitur in acquirendo se conformare cum statuto, ut per Bart. in l. ut iuris servandi, §. si liberi, num. 5. ff. de oper. libert. Clar. in §. emphyteusis, quest. 32. ver. sed pone. qui alios allegat. Decian. consil. 30. num. 40. & seq. Curt. iun. qui de communi testatur in consil. 31. numer. 3. & dixit Rota in praecit. decis. Romana domus S. Ludouici; & Rom. emphyteusis.

7. Et secundum sententiam Anchar. sunt intelligendi DD. qui allaris praefatis rationibus ipsu simpliciter sequuntur, nempe Alexand. cons. 9. n. 1. lib. 5. & cons. 27. num. 4. in fin. vol. 6. & Felin. in cap. qua in Ecclesiis, num. 95. de constit. Dec. in aurb. Cassa. num. 9. C. de sacros. Eccl. & consil. 39. num. 2. ver. nec obstat & in cap. qua in Ecclesiis, num. 20. de consil. Paris. cons. 22. n. 86. vol. 2. & addit. ad Dec. in cap. qua in Ecclesiis, n. 20. in verbo Ecclesia, de consil. & merito quidem nam ultra quod hoc colligitur ex verbis ipsorum Doctorum, iurat quoque alia ratio, quod Doctor est intelligendus secundum ea, quae allegat Roman. cons. 211. num. 5. ver. quo ad vlt.

8. Alij verò Doctores, aliqui vel torquent Anchar. vel & secundum ipsum intelligi possunt; alij verò loquuntur in casibus particularibus, in quibus sunt reprobat, alij postremo non tangunt istam difficultatem; & in primo genere sunt Barbar. in consil. 14. col. fin. ver. ad hoc respondeo. lib. 1. Brun. de stat. loc. sup. alleg.

ver. item illam ampliant. Ruin. cons. 70. num. 11. vol. 5. Ma. cabrun. cons. 26. num. 113. Burfat. cons. 56. num. 12. vol. 1. Menoch. de arbitr. casu 18. num. 9.

9. In secundo verò genere sunt Castrensi. cons. 194. lib. 1. qui tenet quod statutum Florentiae de prohibita alienatione rei communis irrequisito consorte habeat etiam locum in donatione iurispatronatus; sed nihil probat, cum res ipsa demonstret auctoritatem huius consilij, contra quod in specie est consil. Gemini. 67. per tot. in quo concludit contrarium, tam ex defectu voluntatis quam potestatis statuentium, Socin. in cons. 99. num. 2. vol. 2. qui dicit, quod circa solutionem canonis est attendendum statutum, & consuetudo loci, in quo debet fieri solutio, nihil etiam probat quia non valet statutum, & consuetudo in praedictum Ecclesiae, cap. cum causam, de re ind. cap. 1. de consuet. cap. Clericus laicus, de immun. Eccl. in 6. & ista consuetudo dicitur proxima sacrilegio. Bald. cons. 9. num. 9. ver. se. non valet. l. 1. Ruin. cons. 156. num. 8. lib. 4. vbi quod consuetudo non valet ex causa efficiendi, quia sicuti laici nun possunt statuere, ita nec consuetudinem inducere onerosam Ecclesiis. Purpuratus verò in cons. 332. num. 9. ver. tertio contingit, qui loquitur ad effectum, quod vtile dominium possit collectari, nec etiam facit, quia in contrarium est doctrina Bart. in l. primo, num. 2. C. de excus. muner. lib. 10. vbi etiam post Angel. Ioan. de Plarea circa med. ver. dicit etiam hic Angel. Callan. in consuet. Burgund. §. 4. gloss. 6. sup. ver. text. & supporter la moitié ver. & intellige praedicta, num. 6. Thomas Parpalja in repetit. l. placet. num. 73. & seq. C. de sacros. Eccl. Agid. de Thomatis de collectis in §. Pauperes an aliquib. n. 29. & seq. Ias. in l. 1. n. 31. C. de iure emphyt. & habetur ponderosissimum cons. Syluani 9. per tot. vbi late & doctè, & etiam in casu Purpurati loquuntur Surd. & Aluar. Valasc. qui fuerunt quodammodo novatores istius opinionis, & propterea conantur fundare intentionem suam defendendo praedictas conclusiones.

10. In tertio verò genere sunt Afflictus in cap. Imperialem, praeterea inter num. 9. de prohib. feud. alienat. per Frider. qui dicit consuetudinem esse servandam, quod dominus feudi Ecclesiasticus cognoscat de feudo Ecclesiae tam in possessorio, quam in petitorio, quia ista consuetudo est secundum dispositionem iuris, & propterea Afflict. non facit ad punctum, Socin. iun. in cons. 71. num. 13. vol. 1. qui facit motuum, sed concludit cum Anchar. quem etiam declarat, ut supra dictum est, & ideo non debuisset allegari. Castrensi. in cons. 290. in fine lib. 3. loquitur in terminis illius quaestionis de his, quae competunt Clericis, non uti Clericis, sed ut cuiuslibet, de qua per Bart. in l. cum sitis populos, §. 5. num. 28. & seq. C. de sum. Trin. & fid. Carb. de qua quicquid dicendum sit, non facit ad propositum. Riminal. sen. cons. 447. n. 20. vol. 3. & Alba cons. 28. n. 6. absolute non tangunt istam difficultatem.

11. Non obstat annotatio bo. me. Orani in causa Mediolanen. bonorum, quia illa non est decisio Rotae, ut patet ex eius initio imbi. Domini per viam inclinationis amplexi sunt decisionem factam sub die 20. May, ad fauorem domini Commendatarij, Rota enim non facit decisiones per viam inclinationis, sed in istis casibus est in arbitrio ponentis, si aliquid annotare velit, memoriae suae causa, & tanto magis, quia in priori decisione huiusmodi conclusio non reperitur firmata. Praeterea vnus ex dominis, qui tunc temporis erat in Rota, affirmabat quod visa huiusmodi annotatione Rota illam non agnoscat pro sua.

DECISIO ROTAE
coram D. meo Merlino.

In una Albanensis Gabelle die 28.
Junij 1630.

§. 1. **I** Vnde Taurinensis condemnauerat Archipresbyterum Ecclesiae Gorzenij ad onera realia ordinaria certa, & inuariabilia in fauorem communitatis dicti loci pro praedijs eiusdem Ecclesiae, quam sententiam in hac parte omnino reuocandam esse Domini censuerunt. Certa est enim Theologorum, Canonistarum, & iuriconsultorum propositio, quam & nemo ex Catholicis audet impugnare, bona Ecclesiastica immunita esse, & libera ab oneribus, & tributis impositis per Communitates, & principes laicos. Ita definitum est in Concilio Lateranensi, sub Alex. III. p. 1. cap. 19. sub Innoc. III. cap. 46. & habetur in cap. non minus. vbi Consules, & alij Magistratus, Ecclesiasticis, & eorum bonis collectas, & pedagia imponentes anathemate feriuntur, & in cap. aduersus de immuni. Eccl. & in cap. 1. & 3. eod. tit. in 6. & in cap. quamquam, de censib. in 6. & in Clement. vnic. de immuni. Eccl. quae functiones innouatae fuerunt per sacrum Concil. Trid. sess. 25. cap. 20. de reform. Romanique Pontifices, quotannis in Bulla Aeternae §. 18. huiusmodi pedagia imponentes, & exigentes censuris coequent, & Constant primus Imperatorum palam Christianis immunitatem hanc Ecclesiasticam, siue potius illius usum exhibuit, vt apud Euseb. l. 10. hist. Eccl. cap. 1. & in orat. de laudib. Constant. subtilisque Ethnicis neminem ex Orthodoxis, & illibatae Religionis Imperatoribus tributum, de bonis Ecclesiarum exegisse, obseruat Cardin. Baron. tom. 3. annal. sub anno 387. num. 13. & Iustinianus etiam hanc Clericorum immunitatem, vel respectu bonorum edicto sanciuit, vt in lib. sancimus 20. C. de sacros. Eccl. & Feder. in auth. Item nulla communitas, C. de sanctiss. Episc. Nec a iure positio, & Imperatorum liberalitate, sed immediatè a iure diuino ortum habuisse huiusmodi immunitatem respectu etiam bonorum, fatendum est, vt disertis verbis asseritur in cap. quamquam, de cens. ibi, Ecclesia Ecclesiasticaeque persone, & res ipsorum non solum iure humano, quinimo & diuino a secularium personarum exactionibus sine immunes, & in Concil. Trid. sess. 25. cap. 20. de reform. dicitur, Immunitas haec Dei ordinatione, & Canonice sanctionibus instituta est, quibus verbis aperte diluitur callida quorundam interpretatio, qui putarunt verba, de quibus in d. cap. quamquam, ibi, de iure diuino, & humano intelligi posse de iure positio, scilicet canonico, & ciuili. Nihilque refert hanc immunitatem respectu bonorum oculariter non legi, scriptam in sacris Scripturis, quia vt iuris diuini dicatur, fat est, quod ex testimonijs, vel exemplis ex ipsa sacra pagina de promptis, vel traditione Ecclesiae deducatur, prout egregie haec immunitas deducitur ex Gen. cap. 47. vbi Ioseph Prorex Pharaonis, Sacerdotes, & eorum agros, etiam eis a Rege traditos in prima libertate dimisit, quamuis reliquos totius populi seruituti Regis subegerit, & meminit etiam Ioseph. de antiq. Iud. lib. 2. cap. 4. & Diodor. Sicul. in 2. lib. histor. & Herodotus in Eusep. lib. 2. Hinc appositè in dicto Concil. Lateran. de quo in cap. non mirum, de immuni. Eccl. in 6. inferitur, non decere Ecclesiam Dei minus liberam esse tempore Principum Christianorum, quam fuerit tempore Pharaonis, imò & addi potest tempore etiam Ethnicorum, qui Flamines, Augures, Salios, Praeciales, aliisque Sacerdotes vna

cum bonis ipsorum immunes, & liberos à tributis reddebant, vt obseruat, & inde ad propositum nostrum arguit Praepositus in cap. si tributum, num. 5. & ibid. Cardin. i. quass. 1. & sequitur Ioan. Anton. de Nigr. in reper. Extrauag. unica num. 243. de vita, & honest. Cleric. Plot. in addit. ad vlt. conf. Landens. sub nu. 8. Aliaque exempla deduci possunt ex 1. Esdr. cap. 7. & Numer. cap. 3. & luculentius testimonium patet apud Matth. cap. 17. vbi filius Regis, qualis est Christus, qui est filius Regis regum, eximitur à tributo Principis, Ecclesiam autem, & Ecclesiasticas personas, tamquam sponfam, familiarisque, & domesticos Christi eadem praerogatiua inferunt D. Hieron. ibid. & D. August. lib. 1. 99. Euangel. 9. 23. Ioan. Anton. Nigr. in reper. Extrauag. unica. numer. 223. de vita, & honest. Cleric. & doctè Suarez ad Regem Angliae de immuni. Eccl. lib. 4. cap. 5. num. 12. & capite 8. num. 16. quae testimonia, & exempla ad hanc rem rectè perpendunt Card. Bellarm. controuers. tom. 1. lib. 1. de Cleric. cap. 28. in 4. & 5. propositione. vbi pluribus comprobatur hanc immunitatem esse de iure diuino, & idem firmanunt Ioan. Montaign. de collat. Parl. p. 2. num. 11. Butsat. conf. 42. numer. 1. lib. 1. & conf. 186. num. 8. lib. 2. Borell. conf. 44. num. 1. Plot. in add. ad vlt. confil. Landens. num. 8. Euerard. conf. 30. num. 23. ad fin. Ceual. comm. contr. a commun. quass. 899. num. 39. & 42. Cabed. decis. 83. num. 19. p. 2. Thom. Boz. de iure stat. Eccl. lib. 4. cap. 8. plenè Palaus Comit. resp. moral. lib. 1. cap. 97. numer. 6. & seq. Suarez ad Regem Angliae, 3d. lib. 4. cap. 8. num. 9. qui alios plures enumerat, & bona dum Ecclesiis traduntur eo ipso eximuntur à dominio, & potestate laicorum, & ex speciali iure sub dominio Christi Domini constituuntur. Nec per metaphoram, sed per omnimodam proprietatem, ita vt tale dominium Christi in his bonis Ecclesiarum sit proximum, & immediatum, illique dicatur acquisitum tanquam principali domino, vt per Innoc. in cap. cum super, numer. 3. de caus. possess. & propr. & in cap. verum, num. 2. de for. compet. Afflic. decis. 361. num. 22. & seq. & post Suarez d. lib. 4. cap. 17. num. 9. & cap. 18. num. 5. & 7. & cap. 2. nu. 5. pluribus comprobatur Comit. l. us resp. moral. lib. 1. cap. 70. & 71.

2. Vnde si Christus Dominus omnino immunis fuit à tributis, vt ad literam habetur apud Matth. 17. & ibi notant SS. Hieron. Chrys. & Ambros. atque alij per Suarez d. lib. 4. cap. 5. num. 1. in fine. Consequens est etiam bona Ecclesiarum, quae subsunt immediato, & proximo dominio Christi Domini, immunita esse ab omnibus tributis, vt per eundem Suarez libro 4. cap. 18. num. 5. & 7. cap. 21. num. 5. vbi quod hoc est valde consentaneum diuinitati, & excellentiae personae suae. Praeterea si bona patrimonialia Clericorum etiam laicalia sunt immunita ab oneribus laicalibus, ob dignitatem personarum, quae dignitas personae influit immunitatem in ipsa bona, illa enim adherent personae Clerici, nec persona dici potest plenè, ac perfectè exempta, nisi etiam illius bona exempta sint. Ita Abb. Dec. Felin. & alij Canonistae communiter in cap. Ecclesia S. Mariae, & in cap. quae in Ecclesiarum, de constitut. Bald. in lib. 2. C. de Episc. & Cleric. & alios refert, ac sequitur Suarez d. lib. 4. cap. 25. num. 4. & seq. Ergo multò magis idem erit in bonis Ecclesiarum, tum, quia perpetuò sunt Ecclesiastica, & in diuinum cultum per se ordinantur, tum, quia non Clericorum, qui Christi famulatum agunt, sed ipsius Domini patrimonium sunt, & vt dictum est, sub immediato dominio Dei, patrimonialia verò bona Clericorum sunt quidem sub eorum dominio, sed hoc dominium illis competit vt ciuibus, non autem vt Clericis, & tamen propter sacram qualitatem coherentem

coherentem personae bona sunt immunita, quae ratio fortius viget in bonis Ecclesiarum, ut perpendit Suarez ubi sup. cap. 16. num. 11. & cap. 17. num. 11.

3. Nec quicquam verò facit, antiquitus aliquando Clericos soluisse tributa Principibus laicis, hancque exactionem cessasse iisdem Principibus indulgentibus, quoniam id accidit tempore quo nondum Principes Evangelij iugo ceruices suiecerant, & facultas ipsa, seu immunitas à collectis, & tributis Clero competebar quidem de iure, sed adhuc de facto & male exigebatur, & sic immunitas à iure diuino profecta est, immunitatis autem vsus, seu exercitium emanauit à Principum Orthodoxorum sanctionibus, qui Principes Christiani non verè, & propriè Ecclesiasticis bonis exemptionem concesserunt, sed potius detexerunt, & in eam à Deo concessam conlenserunt, illisque exercitium iuslere, & hoc bene agnouit Iustin. in dist. leg. sancimus 20. C. de sacros. Eccl. ibi, cur enim non facimus discrimen inter res diuinas, & humanas? & cur competens prerogatiua cœlesti fauori non conseruetur? & sic annuit hanc immunitatem non sua munificentia, quam aliis in rebus, & locis sæpius gloriosus commemorat: sed à dictamine diuino, & à natura affluisse, & bene ratiocinatur Comitulus respons. moral. lib. 1. cap. 97. num. 11. vbi etiam antiquam traditionem, & populorum motes circa hanc immunitatem recenset, & ita pariter respondet Suarez contra Regem Angliæ d. lib. 4. de immunit. Eccles. cap. 6. num. 4. & cap. 21. num. 3. & 8.

4. Nec obstat potissimum fundamentum Communitatis, quòd hæc onera olim imposita essent istis prædijs, quæ postea in Ecclesiam peruenerunt, & ideo transiisse effecta tributaria, & cum eodem onere ad quoscumque quomòis priuilegiatos successores, atque etiam in ipsas Ecclesias, iuxta can. tributum 23. quæst. 8.

5. Quoniam pro responsione duo firmanda sunt, vnum in factò, alterum in iure: in factò quòd antiquitus hæc prædia erant eiusdè Ecclesiæ Archiepiscopati Potzenæ, & paucis solummodo ab hinc annis distracta in laicos, à quibus in Catastro communiratis redacta sunt, detecta autem nullitate alienationis, iure merito Ecclesiæ, & pro ea Archiepiscopatus modernus in iudicio spolij fuit reintegratus, propterea, vt reintegratio suum plenarium consequatur effectum, opus est quòd Ecclesiæ recuperet prædia libera, & immunita à quibuscumque oneribus, prout erant antequam ab Antecessore distraherentur, & consequenter reuocanda sunt, & descriptio in Catastros, & impositio onerum, quæ tempore vsurpationibus laicorum sequuta sunt, tantum enim restituere debet reintegratio, quantum abstulit distractio lib. fin. §. fin. ibi Bart. & alij, C. de sentent. pass. l. quod si minor. §. restitutio ff. de minor. & notat. Odd. de restitut. in integr. p. 1. quæst. 44. art. 3. num. 23. & seq. & retrahenda est hæc reintegratio, perinde ac si semper penes Ecclesiam prædia permanissent, ad l. 1. §. vltim. ff. de quæst. lib. 1. C. de sent. pass. Bald. in l. post eam. num. 1. C. de impuber. & alijs subdit. Costa de veritat. aff. cap. 8. cas. 17. num. 2. & seq. quæ si permanissent, neque relata in Catastro, neque onera fuissent imposita.

6. In iure autem illud notandum est, quòd bona semel à laicis etiam legitime poss. ita non semper cum onere tributi, & vestigalis transeunt ad Ecclesiam, sed cum distinctione trium specierum bonorum.

7. Prima est species bonorum, quæ habet, & possidet Ecclesiæ iure spirituali, & diuino, vt decimæ & oblationes, & hæc semper, ac perpetuò immunita sunt à quibuscumque oneribus secularibus tam præ-

teritis, quàm futuris, quia immediatè habet à Deo nec commiscenda cum laicis, vt in Numer. cap. 18. & notant Canonistæ communiter cap. si tributum 11. quæst. 1. & in cap. secundum 23. quæst. 8.

8. Alia sunt bona, quæ à priuatis quidem habuit Ecclesiæ, sed ad cultum diuinum, & officium spirituale sunt destinata, vt situs Ecclesiarum, & Cœmeterium pro sepulchris, hortus iuxta Ecclesiam, & sunt hæc pariter immunita semper ab omnibus tributis, & oneribus ne dum publicis, & Regijs, sed quod magis est, etiam priuatis, & præexistentibus ob eorum specialem sanctitatem, vt habetur in d. cap. secundum 23. quæst. 8. & per Baldum in l. omnes, num. 12. C. de sacros. Eccles. & doctè tradit Torrectem. in cap. si tributum 11. quæst. 1. & in summa de Eccles. libr. 1. cap. 98. in respons. ad 7. argum. Ioann. Anton. de Nigr. in repet. extrauag. vnic. num. 242. de vita, & honest. Cleric. Suar. ad Reg. Angl. de immunit. Eccles. libr. 4. cap. 17. numer. 6. & 7. cap. 19. num. 2. & 8. & latius cap. 20. num. 27.

9. Tertia est species bonorum, quæ possidet Ecclesiæ sorte temporalis, & iure ciuili, vt titulo venditionis, legati, vel alio simili, &c. Et in his etiam subdistingendum est, & quoad onera imposita de tempore quo penes Ecclesiam bona reperiantur, certum est ipsi omnino suffragari immunitatem, ex superius deductis, & Bart. in lib. rescripto, §. si. num. 5. vers. videte, ff. de minor. ingenuè fatetur nullum dari remedium, seu cautelam, quòd Clericis, seu Ecclesiis pro eorum prædijs imponatur collecta, cum laici non possint edere legem per quam libertas Ecclesiastica infringatur, & Scriptores omnes Catholicos sine dissensione hoc admittere monet Suarez ad Reg. Angl. dist. lib. 4. cap. 20. num. 2. Fallitur autem idem Bart. dicto loco, dum subdit posse laicos à principio efficere tributaria, & affecta oneribus omnia prædia eorum Territorij, ita vt agri, qui postea ad Ecclesias peruenerint, obnoxij sint collectis imponendis, quia indirectè permitteretur contra libertatem Ecclesiasticam quod directè omnino prohibitum est. quæ in Ecclesiis, de const. aurb. Cassa. C. de sacros. Eccles. Et alibi. Et licet eo tempore quo vniuersum territorium efficitur tributarium, prædia sint sub iurisdictione laicorum: attamen hoc tempus inspicere non debet, sed illud, quo ipsa collecta imponuntur, tunc enim formam habent, & solummodo radicem aliquam causalem, & remotam habuerunt à statuto, quòd etiam dum facit territorium tributarium pro collectis imponendis, habet tacitam conditionem, scilicet si imponatur, quæ conditio cum sit potestatiua, non retrahitur in præiudicium Ecclesiæ, quæ medio tempore acquisit, nec tunc subiacent iurisdictioni laicorum, ita eleganter Bartolum impugnando arguit Bald. in lib. omnes num. 12. 13. & 14. cum seq. C. sine cons. vel. reliq. fund. compar. non poss. & in l. placet, num. 10. vbi quòd Bart. in casu quem posuit, non dicit verum, C. de sacros. & in l. neminem, requiritur ad effectum vt ad Ecclesiam transeant prædia cum suis oneribus, & infra dicitur, & conf. 112. num. 7. lib. 2. vbi quòd Bartol. contra omnes, & non bene loquitur, neque dicit verum, & quòd illius cautela non valet vnam festucam, quia non potest considerari tributum nisi post indictionem, & specificationem, quæ fieri nequit postquam res fecit transitum ad Ecclesiam. Ab. in cap. fin. num. 13. de de vita, & honestate Cleric. Ias. in dist. l. placet, num. 21. vbi quòd dictam Bartoli est falsum, & damnatum per omnes, & idem testatur Guido Pap. quæst. 381. R. vin. consil. 117. num. 8. lib. 4. Felin. in cap. Ecclesiæ sanctæ Mariæ num. 76. de constit. Plot. in addit. ad consil. vltim. Landen. num. 10. & 13. qui testatur ita fuisse declaratum à Senatu Mediolani

pro Monialibus sanctae Clarae Nouariae, Alba. *conf. 8 num. 4. & seq.* vbi quod huiusmodi statutum volens prouidere oneribus, quae adhuc non sunt in rerum natura, & volens fingere id, quod non est, non caret suspitione fraudis. Syluanus *conf. 9 n. 29. & conf. 32. num. 11.* Marcabrun. *conf. 40. num. 29.* vbi dicit communem esse hanc opinionem. Pafeth. *conf. 31. num. 8.* Vegg. *conf. 7. num. 11.* Grass. *commun. opin. lib. 1. cap. 18. quae. 2.* quae pariter de communi testatur Remig. Gony. *de charitate subsid. quae. 62. num. 16.* vbi quod haec est tutior opinio, Cardin. Alban. *de immunit. Eccles. 92.* asserens hanc esse opinionem Legistarum validissimis rationibus confirmatam, & quod graue piaculum committeret quicumque contrarium sentiret. Ceual. *commun. contra commun. 9. 899. num. 72. & 106.* qui plures alios cumulat. Rimin. *jun. conf. 25. num. 23.* Azor. *Instit. moral. part. 1. lib. 5. cap. 13. quae. 1.* Thelaur. *decis. 134. num. 5.* Ioan. Anton. Niger. *in repet. extrauagan. vnic. de vita. & honest. Clericor. num. 190.* Alphonsus de Montalu. *in foro leg. Castell. lib. 1. leg. 2. vers. in contrarium.* Mattien. qui alios congerit, *ad l. Hispan. l. 5. l. 11. glos. 5. num. 5.* Guttier. *pract. 99. lib. 2. quae. 132. num. 5.* vbi de veriori, & communiori opinione testatur.

10. Nec potest dici statuente tunc vinculum iniectum, dum territorium effecerunt tributarium, quo tempore iurisdictionem habebant in praediis, quae postea ad Ecclesiam peruenierunt, & sic transire cum suo onere, quoniam vinculum proprie iniectum est, dum collecta imponitur, tunc enim declaratio illa de toto territorio tributario suum sortitur effectum, cum tributum imponitur, & res non dicitur esse tributaria, nisi quando re vera, & ipso facto debita est solutio suis singulis temporibus, & contributio, vt post alios tradit Alba. *conf. 8. num. 5. & seq.* & tunc solum dicitur actus perfectus, & consummatus, vt declarat Cardin. Albanus *de immunit. Eccles. num. 70. & 71.* hoc autem tempore bona sunt extra iurisdictionem laicalem, & subiectum est inhabile ad recipienda onera laicalia, resque dicitur deuenisse ad casum, a quo non possit incipere, & conferunt tradita per Bald. *conf. 112. num. 7. lib. 2.* Alex. *conf. 210. num. 11. & conf. 211. num. 4. lib. 2.* Ruin. *conf. 204. num. 11. lib. 1.* Surd. *decis. 20. num. 8.* Alba. *d. conf. 8. num. 4.* Cardin. Alban. *vbi supra num. 70.*

11. Quod autem ad onera imposita, priusquam praedia ad Ecclesiam peruenierint, ad haec tunc solummodo tenetur Ecclesia quando copulatiue haec omnia currunt, quod scilicet onera sint vera realia ipsis fundis infixata, imposita sint bonis propter bona, non autem personis propter bona, quod sint perpetua, certa, & inuariabilia, non autem ex aliquibus causis vrgentibus, & illis cessantibus remouenda. Ita docent Canonistae *in d. cap. 1. de immunit. Eccles. in 6.* vbi praecipue Geminian. *num. 9.* Abb. *in cap. fin. num. 12. de vita. & honestat. Clericor. Turcrem. in c. tributum. 11. 9. 1. vers. alia verò.* Barbat. *plenè conf. 1. per tot. lib. 3.* Felin. *plenissimè conf. 46. in 4. dub. Niger. in repet. extrauag. vnic. de vita. & honest. Clericor. num. 247.* cum pluribus sequent. Comitol. *responsor. moral. lib. 1. cap. 94. num. 3.* vbi omnia ista recenset requisita, & sat est allegare magistralem decisionem in Brundusina Gabellæ 13. *Februar. 1604.* coram bon. mem. Penia, quam & passim sequitur sacra Congregatio *super controuers. iurisdictionibus* per sanctissimum D. N. Vrbanum VII. magno Reipublicae Christianae bono instituta, & in his terminis loquitur text. *in cap. tributum 23. quae. 8.* ibi *de exterioribus Ecclesiae*, quod constitutum est antiquitus (nempe illud quod antequam ad Ecclesiam peruenierint praedia) persoluum est; & *in cap. si tributum 11. quae. 1.* vbi per Turcrematam, & per

Comitolam *responsor. moral. lib. 1. quae. 93. numer. 16.* Ceual. *commun. contra commun. quae. 899. numer. 106.* Alphonsus de Montalu. *in foro leg. Castell. l. 1. dist. 12. ver. ad quorum corroboracionem. fol. 13. col. 3.* & Suarez *ad Reg. Angliae. lib. 4. c. 2. n. 13.* qui etiam obseruat ibi Vrbanum I. loqui iuxta morem sui temporis, quo Imperatores erant Ethnici, & Ecclesia nondum sibi libertatem actu vindicauerat ab huiusmodi tributis, & in hoc casu dum Ecclesia soluit collectas, non soluit vti tributum, & recognitionem dominij, vel superioritatis, quam regulariter indicat tributis exactio, vt ex *c. 2. de censibus.* Sed ob conditionem inhaerentem rei, & inseparabilem, & quemadmodum erga priuatas personas solueret census, & teneretur ad hypothecas, quae ab eius auctoribus laicis prius impositae essent, ita pari ratione tenebitur Ecclesia ad tributa, quae vel ex pacto, vel alia ex causa, & conuentione Princeps, dum praedia possessa a laicis sub eius erant potestate, infixit iisdem praedijs, vt bene per Fratrem Ioan. de Neapol. Ordini. *Prædic. in 99. Parisiens. 9. 39. p. 3. ad 4. argumetum.*

12. Imò Cardinalis Albanus *de immunit. Eccles. Guttier. pract. 99. lib. 1. qu. 3. num. 15. vers. praeterea.* & fufius Suarez *dist. lib. 4. cap. 20. n. 6. quae. 11. & seq. usque ad fin.* asserunt tunc demum bona translata in Ecclesias retinere onus, & obligationem soluendi tributum, quatenus hoc tributum a Principe prius impositum fuerit expresso pacto inter ipsam, & priuatos niteo, vel ex peculiari dominio illius praedij, ita vt ipse in priuatos transfulerit, haec sibi reservata pensione, censu, seu collecta, non autem si exegisset ex sola vi Regiae potestatis, & iurisdictionis, haec enim tunc penitus expirat, cum bona ad Ecclesiam perueniunt, & res deuenit ad statum, qui incapax est illius subiectionis tributis erga Principem laicum, quod secus est in pactis, & conuentionibus per viam contractus initis, quia vis illorum transit, & continuat in quibuscumque personis quomodocumque exemptis, & priuilegiatis. Felin. *in cap. Eccles. S. Maria. num. 77. de constit. Vegg. conf. 7. num. 5. & seq. Bellon. conf. 40. m. 4. & 5. Festus de collect. part. 4. cap. 2. numer. 31.* Alderan. Mascard. *de gen. interpr. stat. conclus. 1. num. 100.* Azor. *instit. moral. part. 1. lib. 5. cap. 13. quae. 1. vers. secundò sciendum est.* vbi quod ratione pacti, vel conditione adiecta in legato, siue contractu Ecclesia tenetur ad collectas bonorum, ad quas alias non teneretur, & per Suarez *vbi supra m. 6. & 15. in fin. num. 28.* vbi respondet ad motiuum, quod res tranfit cum suo onere; *num. 9.* & prudenter indicat, quomodo probari possit praedia fuisse sub particulari dominio Principis, vel tributum solui ex conuentione, non autem ex solo iure vniuersali principatus, quibus consequens est, vt cum onera, de quibus agitur, non sint antiqua, nec infixata essent, dum ad Ecclesiam primò haec bona transfuerunt, & conuentione omnino excludatur nullatenus Ecclesia ad illa onera teneatur.

13. Nò obstat haec praedia descripta esse in Catastro laicorum, ex quo regulatur taxa onerum, & inde Archiepiscoporum teneri ad collectas, iuxta doctrinam Baldi *in Authentic. sed & periculum. num. 2. vers. hoc verum nisi Ecclesia. sine censu, vel reliq. &c.* vbi quod si Ecclesia facit aestimum, tenetur ad collectas in vim sui consensus, non ex vi iurisdictionis laicorum, quoniam haec descriptio in Catastro non fuit facta de consensu Rectoris, sed illorum laicorum, qui Ecclesiam huiusmodi bonis spoliauerunt, vt supra dictum fuit. Imò etiam si facta fuisset de Rectoris consensu, hoc non praediceret Ecclesiae, sed opus fuisset auctoritate, & assensu Summi Pontificis, cuius interest communibus Ecclesiarum vtilitatibus prouidere, vt *in dist. c. aduersus, de immunit. Eccles. & in puncto. Abb.*

ibi num. 1. & 4. & in cap. non minus, num. 18. eodem tit. & conf. 13, num. 1. & 2. lib. 2. Marant. conf. 99. 203. num. 4. & seq. ubi declarat doctrinam Baldi procedere data legitima descriptione in æstimo, seu Carastro, nempe quod accesserit auctoritas Sedis Apostolicae.

14. Non obstant solutiones factae, quoniam aut profecerunt à laicis, & tunc non praejudicant Ecclesiae. laici quippe tanquam subiecti tenebantur ad collectas; dum verò extat persona immunis, cessat ratio subiectionis, & sic etiam obligatio, mutata enim persona, mutatur status rei. l. 1. C. de imp. lucr. d. 1. lib. 10. Gemin. in d. l. cap. 1. n. 9. de immun. Eccles. in 6. Anchar. conf. 129. sub num. 2. Niger. in repetit. extrauag. unic. de vita, & honestate Cleric. num. 224. Marant. d. l. conf. 99. num. 3. & 4. Gutier. prat. quæst. lib. 1. quæst. 3. num. 15. ubi post Matienf. dicit hunc esse casum mirabilem quo res non transit cum suo onere, atque, ut supra dictum fuit, reintegratio concessa Rectori debet abolere quicquid post alienationem gestum est in præiudicium Ecclesiae.

15. Aut verò solutiones prætenduntur factae à Rectore, & tunc nec etiam præiudicant, cum Rector nõ poterit tollere privilegium libertatis Ecclesiae, non enim est personale beneficium, sed ipsi Ordini Ecclesiastico, & ipsis bonis Ecclesiarum concessum, cui gesta priorum præiudicare non possunt; & in hoc casu opus fuisse assensu Summi Pontificis, ut dictum fuit, & notatur à Cast. conf. 423. num. 2. lib. 2. Ceual. commun. contra commun. quæst. 899. n. 107. ad fin. & Modernus Rector quatenus soluisset, non inde tamen priuatus censetur sua immunitate ab hisce collectis, & oneribus, quæ de iure sibi competit, ad text. voluntariè, C. de excusator. Alex. conf. 33. num. 2. vers. sed ea mihi. lib. 5. Cast. d. l. conf. 423. num. 2. Narr. conf. 447. num. 16.

Et ita bis diligenter examinato articulo resolutum fuit.

DECISIO ROTÆ
Coram eodem domino meo
Merlino.

Die 28. Maj 1631. & est Decisio magistralis, & menti tenenda.

§. 1. Sententiam latam extra Curiam, Domini dixerunt vitio nullitatis ex defectu iurisdictionis laborare, promulgata enim fuit in foro, & tribunali laicali, tamen cum ageretur de bonis ratione directi dominij spectantibus ad Eccl. S. Mariæ in Cosmedin. causa erat omninò Ecclesiastica, & ab Ecclesiastico iudice, non autem à laico definienda. cap. decernimus, extra de indic. cap. bene quidem, cap. denique dist. 96. cap. conuina, cap. relatum, cap. si qua causa, cap. placuit 21. quæst. 1. in qua quæst. per tot. Gratianus congerit decreta ad hoc spectantia ex sacris Conciliis, & Summorum Pontificum rescriptis desumpta, & in d. l. cap. placuit, desumpto ex Concilio Carthag. III. habetur, quod etiam Apostolos huiusmodi causas ad Ecclesiã deferri, atque ibi determinari præcepit, & de veritate huius conclusionis nullus vnquam orthodoxus dubitauit, & si qui ausi sunt impugnare, meritò semper ab Ecclesia fuerunt damnati, prout de Marfilio illo Paduano sub Paschali II. tradit Cardin. Turrecr. in sum. Eccles. lib. 4. part. 2. cap. 37. qui super hoc refert extare extrauag. Ioan. XXII. quæ incip. Licet. Azor. inst. mor. part. 1. lib. 5. cap. 52. vers. in hoc procul Tom. IX.

dubio. Bannez in 2. 2. quæst. 65. art. 1. & verb. item Christus. Card. Bellar. controu. tom. 2. tit. Cler. cap. 24. ante vers. quinta propositio. Quemadmodum enim laici quidquam statuere non possunt circa bona Ecclesiastica ex defectu iurisdictionis, & potestatis, dist. cap. bene quidem, cap. si Imperator, distinct. 96. cap. laici 16. quæst. 7. cap. cum laicis, extra de reb. Eccl. alien. vel non in quibus locis habetur, quod laicis etiam religiosis obsequendi necessitas relicta est. non auctoritas imperandi, nullaque de rebus Ecclesiae disponendi attributa est potestas, & in his quæ ad Ecclesiam spectant, discere debent, non docere. cap. Clericus, & cap. fin. de immun. Eccles. in 6. ubi statuentes ipsi anathematis poena feriuntur, cap. Ecclesia sanctæ Mariæ, de consil. ita nec etiam super illis ius dicere, & sententiam proferre posse non est ambigendum; paria enim sunt forum fortiri, & status ligari, gloss. in cap. quod Clericus, de foro compet. Dec. in d. cap. Eccles. S. Mariæ, num. 18. Alexand. consil. 21. num. 5. in fin. lib. 2. Rimin. sen. conf. 168. num. 13. lib. 2. Berous conf. 65. num. 99. lib. 1. Suid. conf. 2. num. 14. in fin. & conf. 338. num. 16. ad fin. ad propositum Thesaur. iun. quæst. forens. lib. 2. cap. 15. numero 12. in fine.

2. Idque procedit etiam si causa inter solos emphyteotas agatur, & super solo dominio vtili, quod penes laicos existit, quoniam dominium Ecclesiae sit connexum, & complicatum cum vtili, imò & eadem prædominans, sitque dominium vtile, verè & propriè vna, ac eadem res, cum dominio directo, & eius naturæ vt directum, semper sequatur, sicuti incrementum alluuiouis, & insula, vt dixit Oldrad. conf. 440. num. 7. vers. & ideo tacitè, quem sequitur Suid. conf. 57. num. 24. vers. & propterea. & subiectum bonorum materialiter sit semper perpetuèque Ecclesiasticum, non potest ab ipso dominio directè saltem actualiter separari dominium vtile, nec ideo indirectè bona Ecclesiarum subieci iurisdictioni, & iudicio laicorum. cap. quanto, cap. ceterum, & ibi Canonista, de iudiciis. Cardin. conf. 2. num. 2. vers. item in hereditate. Campeg. inter conf. Albert. Brun. conf. 2. num. 34. sub vers. premitto tertio, & alios congeffit, & sequuta est Rota acerrime examinato articulo, sublatisque contrariis argumentis in Romana Domus de Scapucciis 19. Ian. 1614. coram Reuerendissimo Domino meo Decano, & quoties casus cotingit, semper eam postea sequuta est vt in decis. 472. part. 2. recent. & penes Pacific. de Saluiano, decis. 239. num. 6. & in Romana de Schianchis 28. April. 1617. coram Eminent. D. Card. Pamphilio impress. post modern. Mantuani controu. forens. cap. 12. num. 67. & aliàs sapius, & ab hac opinione difficile esse recedere, admonet Grat. discept. forens. cap. 447. num. 21. Ita ratione huiusmodi connexionis licet Ius patronatus laicorum non sit propriè spirituale, at tamen quia est annexum spiritualitati, ideo super illo iudicat solum iudex Ecclesiasticus, cap. quanto de indic. & possessio rei spiritualis licet sit merè temporalis, & laicalis, at tamen etiam de possessione solum cognoscit iudex Ecclesiasticus, quem admodum de ipsa proprietate, non autem laicus, cum qualitas spiritualitatis qualitatem temporalitatis absorbeat, & ad se trahat. Berous in rub. de iud. num. 51. Crauet. conf. 258. num. 8. Roland. conf. 12. num. 35. & seq. lib. 2. Vafalc. consil. 93. num. 3. Menoch. de recup. remed. 15. num. 205. & seq. Couarr. prat. 99. cap. 35. num. 1. Gutier. can. 99. cap. 34. n. 26. & seq. late Azor. inst. mor. part. 1. lib. 5. cap. 14. quæst. 1. Duard. ad Bullam Cæna, lib. 2. can. 15. quæst. 19. n. 47. Put. decis. 361. lib. 1. in amiqu. Certum est autem maiorem connexitatem, & complicationem esse inter dominium directum, & vtile, quàm sit inter proprie

tatem, & possessionem, vt per Beroum in *dist. cap. qua in Ecclesiarum num. 13. de const.*

3. Itidem causa decimarum quae datae sint in feudum saecularibus, discutienda est coram iudice Ecclesiastico, licet enim dominium huiusmodi decimarum, scilicet fructuum illorum omnino spectet ad laicos, & feudum censeatur seculare, tamen quia oritur, & dependet à iure spirituali, & Ecclesiastico, non potest iudex laicus de illis cognoscere. Feder. de Sen. *conf. 245. num. 1. Azot inst. mor. p. 1. lib. 7. cap. 39. quest. 3. Moneta de decim. cap. 8. quest. 1. num. 15. Fagund. sup. pr. Eccl. pr. 5. lib. 3. cap. 5. num. 5. vbi Couarr. Rupell. & alios contrarium sentientes refellit. Provt & possessorium matrimonij, quamuis agatur inter personas merè laicas, quia habet admixtam causam, & ritulum spiritualitatis, definiendum est à iudice Ecclesiastico. Couar. de spons. p. 2. cap. 7. §. 6. num. 8. & cap. 8. §. 12. num. 3. Valasc. *dist. conf. 93. num. 2. ad med. vers. & in causa matr. latè Molina de ritu nupt. lib. 2. diff. 10. num. 19. & seq.**

4. Et demum, quod fortius etiam videtur ratione pariter connexitatis dominij vtilis cum directo, emphyteutas Ecclesiae non teneri ad collectas, & onera realia per statuta laicorum super bonis imposita, censuerunt grauius DD. & originaliter dixit Bartol. in *l. prinata, num. 2. c. de excus. mun. lib. 10. Ia. in authent. quas actiones, num. 42. C. de sac. Eccl. Rip. in tr. de post. tit. de prinil. ad confer. vber. num. 124. latè Petr. de Vbald. in *conf. 2. post tr. de collect. per tot. Sylu. conf. 9. per tot. M. Ant. Eugen. conf. 96. num. 23. lib. 1. D. Fachin. controu. iur. cap. 91. lib. 1. Menoch. conf. 444. num. 27. Ruin. conf. 111. num. 10. vers. item nota quod. 5. Remig. Gonny de charit. subsid. quest. 61. num. 29. & 9. 59. num. 31. Odd. conf. 70. per tot. & praesertim num. 31. vbi testatur hanc opinionem esse veriorum, solidioribusque rationibus fundatam, necnon magis aequam, & securam, & num. 40. ait hanc dici posse communem opinionem, cum Bartolum, &**

alios grauissimos iuris sectatores habeat, Bursat. *conf. 42. num. 22. lib. 1. & videtur etiam admisisse Rota in d. Romana domus de Scapucciis, coram Reuerendissimo Domino meo Decano.*

5. Et praeter motum connexionis conuenit etiam prerogatiua qualitatis, & subiecti Ecclesiastici, hoc enim dominium vtile vassalli subicitur, & famulatur directo dominio domini principalis. Alc. in *l. si quis, in §. differemia. n. 12. verb. aliud est. & ibid. Zaf. n. 22. ff. de acquir. poss. & bene per Surd. conf. 57. n. 23. vers. & propterea. & in proprietate tanquam in prima causa inseparabiliter inheret, sine qua nec subsistere potest, vnde merito dominium directum cum sit Ecclesiasticum tanquam dignius, & potentius debet trahere ad suum iudicem, & forum discussionem super dominio vtili, quia semper, vt dictū est supra, hoc dominium vtile residet in materia, & in re Ecclesiastica, veluti in suo subiecto, quemadmodum hac eadem ratione prerogatiua circa competentiam fori compertum est, quod laicus focus Clerici sequitur forum eiusdem Clerici. Bart. in *l. fin. num. 15. ad fin. ff. de colleg. illic. Aret. conf. 29. num. 24. vers. secundum est dubium, in fin. Surd. conf. 222. num. 3. & conf. 396. num. 16. & 18.**

6. Et maior itidem consors pupilli, aut minoris ratione iuris confortij gaudet priuilegijs ipsius pupilli, & minoris *l. si communem, ff. quemadmodum seruit. amit. Afflic. decis. 213. Franch. decis. 269. num. 3. Odd. de restit. in integr. par. 1. quest. 46. art. 10. num. 34. Sique aliter in hoc casu, vbi agitur etiam solum de dominio vtili emphyteuta, diceremus, sequeretur praedictum ipsius Ecclesiae, cui expedit habere magis vnum emphyteutam, quam alium. Ita Beroum in *d. c. qua in Ecclesiarum. n. 9. de const. & Rimin. iun. n. 12. Bec. conf. 3. n. 61. & 62. lib. 1. & in dicta decisione Romana de Scapucciis coram Reuerendissimo Dom. meo Decano luculenter & doctè ponderatum fuit. Et ita vtraque parte informante pro nullitate resolutū fuit.**

